Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (druhá komora)

z 27. júna 2012*

„Hospodárska súťaž — Kartely — Trh so samoprepisovacím papierom — Určovanie cien — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 101 ZFEÚ — Rozhodnutie vydané po zrušení prvého rozhodnutia — Pripísanie porušenia materskej spoločnosti ako priamemu porušovateľovi — Zákonnosť trestných činov a trestov — Právna istota — Osobnosť trestov — Spravodlivý proces — Rovnosť zaobchádzania — Primeraná lehota — Právo na obhajobu — Pokuty — Premlčanie — Poľahčujúce okolnosti — Spolupráca“

Vo veci T-372/10,

Bolloré, so sídlom v Ergué-Gabéric (Francúzsko), v zastúpení: P. Gassenbach, C. Lemaire a O. de Juvigny, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: W. Mölls, F. Castillo de la Torre a R. Sauer, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci N. Coutrelis, advokát,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie alebo zmenu rozhodnutia Komisie K(2010) 4160 v konečnom znení z 23. júna 2010 v konaní podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/36.212 – Samoprepisovací papier),

VŠEOBECNÝ SÚD (druhá komora),

v zložení: predseda komory N. J. Forwood, sudcovia F. Dehousse (spravodajca) a J. Schwarcz,

tajomník: C. Kristensen, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. februára 2012,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

Skutkové okolnosti

1 Na jeseň v roku 1996 zoskupenie papierenských spoločností Sappi poskytlo Komisii Európskych spoločenstiev informácie, na základe ktorých Komisia nadobudla podozrenie o existencii tajného kartelu týkajúceho sa určovania cien v odvetví samoprepisovacieho papiera.

2 V priebehu roka 1997 Komisia vykonala kontroly podľa nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, prvého nariadenia implementujúceho články [81 ES] a [82 ES] (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) u viacerých výrobcov samoprepisovacieho papiera, najmä u spoločnosti Papeteries Mougeot, spoločnosti Sappi a iných spoločností, vrátane spoločnosti Koehler a spoločnosti Arjo Wiggins Appelton plc (ďalej len „AWA“).

3 Tieto kontroly sa netýkali ani spoločnosti Copigraph, ktorá pôsobila v tomto odvetví, ani žalobkyne – spoločnosti Bolloré – jej stopercentnej materskej spoločnosti.

4 V novembri 1998 žalobkyňa previedla spoločnosť Copigraph na spoločnosť AWA.

5 V roku 1999 Komisia zaslala žiadosti o informácie viacerým spoločnostiam, medzi ktoré patrili AWA, Papeteries Mougeot, Divipa, Koehler a Copigraph. Copigraph dostala žiadosť Komisie o informácie 20. decembra 1999.

6 Dňa 26. júla 2000 Komisia prijala oznámenie o výhradách (ďalej len „prvé oznámenie o výhradách“), ktoré zaslala sedemnástim spoločnostiam, vrátane spoločnosti Copigraph, žalobkyne ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ako aj spoločnostiam AWA, Divipa, Papeteries Mougeot, Koehler, Sappi, Stora Enso Oyj (ďalej len „Stora“) a Mitsubishi HiTec Paper Bielefeld GmbH.

7 V prvom oznámení o výhradách Komisia uviedla, že zamýšľa pripísať žalobkyni vytýkané porušenie z dôvodu jej zodpovednosti za účasť spoločnosti Copigraph na karteli ako stopercentnej materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph v období porušenia.

8 Dňa 20. decembra 2001 Komisia prijala rozhodnutie 2004/337/ES týkajúce sa konania podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/E-1/36.212 – Samoprepisovací papier) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ L 115, 2004, s. 1). V tomto rozhodnutí Komisia pripísala žalobkyni vytýkané porušenie už nielen ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ale aj z dôvodu jej osobnej a priamej účasti na činnostiach kartelu.

9 Návrhom doručeným kancelárii Súdu prvého stupňa 11. apríla 2002 zapísaným pod spisovou značkou T-109/02 žalobkyňa podala žalobu o neplatnosť proti rozhodnutiu 2004/337.

10 Súd prvého stupňa v rozsudku z 26. apríla 2007, Bolloré a i./Komisia (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 a T-136/02, Zb. s. II-947, ďalej len „rozsudok Bolloré“) konštatoval, že prvé oznámenie o výhradách neumožnilo žalobkyni dozvedieť sa o výhrade založenej na jej osobnej a priamej účasti na činnostiach kartelu ani o skutočnostiach uvedených Komisiou v rozhodnutí 2004/337 na podporu tejto výhrady, takže táto spoločnosť nemohla v priebehu správneho konania zabezpečiť svoju obranu voči tejto výhrade a týmto skutočnostiam (rozsudok Bolloré, už citovaný, bod 79).

11 Súd prvého stupňa však v bodoch 80 a 81 rozsudku Bolloré, už citovaného v bode 10 vyššie, zastával názor, že konštatovaná vada musí viesť k zrušeniu rozhodnutia 2004/337 len vtedy, ak by tvrdenia Komisie nemohli byť dostatočne právne odôvodnené na základe iných údajov uvedených v tomto rozhodnutí, ku ktorým dotknuté spoločnosti mohli uviesť svoje stanovisko. Súd prvého stupňa dodal,

že ak by sa pri preskúmaní veci preukázalo, že Komisia správne považovala žalobkyňu za zodpovednú za účasť jej dcérskej spoločnosti Copigraph na karteli, nezákonnosť, ktorej sa dopustila Komisia, by nemohla stačiť na odôvodnenie zrušenia uvedeného rozhodnutia, pretože by nemohla mať rozhodujúci vplyv na výrok tohto rozhodnutia.

12 Po preskúmaní veci Súd prvého stupňa na základe týchto úvah konštatoval zodpovednosť žalobkyne za protiprávne správanie jej dcérskej spoločnosti nezávisle od priamej účasti materskej spoločnosti a potvrdil rozhodnutie 2004/337 v rozsahu, v akom ukladalo žalobkyni povinnosť zaplatiť pokutu uloženú Komisiou.

13 Na základe odvolania, ktoré podala žalobkyňa najmä pre porušenie svojho práva na obhajobu, Súdny dvor rozsudkom z 3. septembra 2009, Papierfabrik August Koehler a i./Komisia (C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, Zb. s. I-7191, ďalej len „rozsudok PAK“), zrušil rozsudok Bolloré, už citovaný v bode 10 vyššie, ako aj rozhodnutie 2004/337 v rozsahu, v akom sa týkali žalobkyne.

14 Súdny dvor konštatoval, že skutočnosť, že rozhodnutím 2004/337 bolo rozhodnuté popri zodpovednosti žalobkyne za jej osobnú účasť aj za jej účasť ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, nevylučuje možnosť, aby sa uvedené rozhodnutie opieralo o správanie, pre ktoré žalobkyňa nemohla zabezpečiť svoju obhajobu (rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie, bod 44).

15 Súdny dvor dodal, že Súd prvého stupňa sa tým, že nevyvodil žiadny právny dôsledok zo svojho rozhodnutia, že právo žalobkyne na obhajobu nebolo dodržané, dopustil nesprávneho právneho posúdenia (rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie, bod 45), a preto bolo potrebné zrušiť rozsudok Bolloré, už citovaný v bode 10 vyššie, v rozsahu, v akom sa týkal žalobkyne (rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie, bod 46).

16 Súdny dvor, ktorý v súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora sám vydal konečný rozsudok vo veci, v podstate rozhodol, že odvolací dôvod smerujúci k zrušeniu rozhodnutia 2004/337, ktorý vzniesla žalobkyňa, založený na porušení práva na obhajobu je dôvodný a že je teda potrebné zrušiť toto rozhodnutie v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne (rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie, bod 48).

17 Po tomto zrušení Komisia 15. septembra 2009 prijala nové oznámenie o výhradách (ďalej len „druhé oznámenie o výhradách“), ktoré zaslala žalobkyni.

18 V tomto oznámení Komisia informovala žalobkyňu o svojom zámere konštatovať jej zodpovednosť za porušenie ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ako aj za jej priamu účasť na karteli (body 7 a 378 druhého oznámenia o výhradách).

19 Pripomienkami zo 16. februára 2010 žalobkyňa odpovedala na toto oznámenie o výhradách.

20 Dňa 23. júna 2010 Komisia po konzultácii poradného výboru pre oblasť kartelov a dominantného postavenia a s prihliadnutím na záverečnú správu vyšetrovateľa prijala rozhodnutie K(2010) 4160 v konečnom znení z 23. júna 2010 v konaní podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (Vec COMP/36.212 – Samoprepisovací papier) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

21 V napadnutom rozhodnutí Komisia uviedla, že týmto rozhodnutím napráva nezákonnosť, ktorú konštatoval Súdny dvor v rozsudku PAK, už citovanom v bode 13 vyššie, a pokračuje v konaní od okamihu, keď nastala táto nezákonnosť (odôvodnenia 6 a 7 napadnutého rozhodnutia).

22 Podľa Komisie je cieľom druhého oznámenia o výhradách napraviť procesnú vadu, ktorej sa dopustila pri prijímaní rozhodnutia 2004/337. Komisia dodala, že toto druhé oznámenie o výhradách umožnilo žalobkyni brániť sa, pokiaľ ide o jej zodpovednosť za jej účasť na porušení, nielen ako materskej spoločnosti zodpovednej za protiprávne správanie jej dcérskej spoločnosti Copigraph, ale aj za jej osobnú a priamu účasť na karteli (odôvodnenie 8 napadnutého rozhodnutia).

23 Komisia uviedla, že napadnuté rozhodnutie nadväzuje na druhé oznámenie o výhradách, že znenie tohto rozhodnutia je z obsahového hľadiska založené na znení rozhodnutia z 20. decembra 2001 a že napadnuté rozhodnutie zohľadňuje rozsudok Bolloré, už citovaný v bode 10 vyššie, ako aj rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie (odôvodnenie 9 napadnutého rozhodnutia).

24 Komisia na základe svojho oznámenia z 18. júla 1996 o neuložení pokút alebo o ich znížení v prípade kartelov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 207, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci“) priznala žalobkyni dodatočné zníženie pokuty vo výške 5 % popri znížení vo výške 20 %, ktoré bolo priznané v roku 2001 (odôvodnenie 473 napadnutého rozhodnutia).

25 Článok 1 a článok 2 prvý odsek napadnutého rozhodnutia znejú:

„*Článok 1*

Bolloré porušila článok 101 ods. 1 ZFEÚ a článok 53 ods. 1 Dohody o EHP tým, že sa podieľala na súbore dohôd a zosúladených postupov v odvetví samoprepisovacieho papiera.

Porušenie trvalo od januára 1992 do septembra 1995.

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa spoločnosti Bolloré ukladá pokuta 21 262 500 EUR.“

Konanie a návrhy účastníkov konania

26 Žalobkyňa návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 3. septembra 2010 podala žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

27 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zrušil články 1 a 2 napadnutého rozhodnutia,

— subsidiárne podstatne znížil pokutu, ktorá jej bola uložená v článku 2 uvedeného rozhodnutia,

— uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

28 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu,

— uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.

Právny stav

29 Na podporu žaloby žalobkyňa uvádza šesť žalobných dôvodov.

30 Prvý žalobný dôvod je založený na porušení článkov 6 a 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme (ďalej len „EDĽP“) a článkov 41, 47 a 49 Charty základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 1, ďalej len „Charta“), keďže sankcia uložená žalobkyni bola údajne uložená v rozpore so zásadami zákonnosti trestných činov a trestov, právnej istoty, osobnosti trestov a práva na spravodlivý proces. Druhý žalobný dôvod je založený na porušení pravidiel premlčania. Tretí žalobný dôvod je založený na porušení zásady rovnosti

zaobchádzania. Štvrtý žalobný dôvod je založený na porušení primeranej lehoty a na nemožnosti brániť sa z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách. Piaty žalobný dôvod je založený na porušení usmernení zo 14. januára 1998 k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 [UO] (Ú. v. EÚ C 9, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171, ďalej len „usmernenia“), porušení zásad individualizácie trestov a proporcionality a povinnosti odôvodnenia. Šiesty žalobný dôvod je založený na porušení oznámenia o spolupráci, ako aj na porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania.

O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článkov 6 a 7 EDĽP a článkov 41, 47 a 49 Charty

O prvej časti založenej na porušení zásad zákonnosti trestných činov a trestov a právnej istoty uvedených v článkoch 6 a 7 EDĽP a v článkoch 47 a 49 Charty a zásady osobnosti trestov uznanej členskými štátmi Európskej únie

31 Podľa žalobkyne Komisia porušila zásadu zákonnosti trestných činov a trestov tým, že ju sankcionovala ako materskú spoločnosť spoločnosti Copigraph. Žiadne ustanovenie nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 ZFEÚ] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) alebo Zmluvy o fungovaní Európskej únie totiž údajne nestanovuje možnosť sankcionovať spoločnosť z dôvodu, že je materskou spoločnosťou účastníka kartelu. Zásada právnej istoty je údajne porušená z dôvodu absolútnej nepredvídateľnosti zodpovednosti materských spoločností. Sankcia žalobkyne ako materskej spoločnosti napokon údajne porušuje zásadu osobnosti trestov.

32 Pokiaľ ide o zásadu zákonnosti trestných činov a trestov, Komisia jednak uvádza, že vytýkané porušenie je nepochybne vymedzené v článku 101 ZFEÚ, a jednak uvádza, že žalobkyňa nemôže popierať postavenie judikatúry ako prameňa práva. Pokiaľ ide o zásadu právnej istoty, údajne nebola porušená. Pokiaľ ide o odkaz na zásadu osobnosti trestov, tento odkaz údajne nezohľadňuje základ zodpovednosti materských spoločností za konanie svojich dcérskych spoločností.

33 Treba pripomenúť, že zásada zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá je súčasťou všeobecných zásad práva Únie, ktoré sú základom spoločných ústavných tradícií členských štátov, je tiež zakotvená v rôznych medzinárodných zmluvách a najmä v článku 7 EDĽP (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 12. decembra 1996, X, C-74/95 a C-129/95, Zb. s. I-6609, bod 25; z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, body 215 až 219; z 3. mája 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Zb. s. I-3633, bod 49, a z 22. mája 2008, Evonik Degussa/Komisia, C-266/06 P, neuverejnený v Zbierke, bod 38).

34 Článok 7 EDĽP a článok 49 Charty stanovujú, že „nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom“.

35 Táto zásada zákonnosti trestných činov a trestov vyžaduje, aby zákon jasne vymedzoval porušenia a tresty za ne. Táto podmienka je splnená, pokiaľ osoba podliehajúca súdnej právomoci môže zo znenia relevantného ustanovenia a v prípade potreby za pomoci výkladu, ktorý mu dávajú súdy, zistiť, aké konania alebo opomenutia zakladajú jej trestnú zodpovednosť (rozsudky Advocaten voor de Wereld, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 50, a Evonik Degussa/Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 39).

36 V tejto súvislosti Súdny dvor uznal, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pojem „právo“ v zmysle článku 7 ods. 1 EDĽP zodpovedá pojmu „zákon“ použitému v iných ustanoveniach toho istého dohovoru a zahŕňa právo, ktoré má pôvod v legislatívnej činnosti, ako aj v súdnej praxi (rozsudky Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 216, a Evonik Degussa/Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 40).

37 Rovnako ako nemožno popierať – a ako navyše nikto nepopiera –, že porušenie konštatované v prejednávanej veci je jednoznačne vymedzené v článku 101 ZFEÚ a v článku 53 Dohody o EHP, pritom nemožno popierať, že pripísanie porušenia, ktorého sa dopustila dcérska spoločnosť, jej materskej spoločnosti z dôvodu, že tieto spoločnosti tvoria jeden podnik v zmysle práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, a teda že sa vychádza z toho, že materská spoločnosť sa podieľala na porušení rovnako ako jej dcérska spoločnosť, podľa dlhodobo ustálenej judikatúry Súdneho dvora a Všeobecného súdu tiež jednoznačne vyplýva z práva Únie.

38 Súdny dvor totiž vo svojom rozsudku zo 14. júla 1972, Imperial Chemical Industries/Komisia (48/69, Zb. s. 619), konštatoval, že okolnosť, že dcérska spoločnosť mala vlastnú právnu subjektivitu, nepostačuje na to, aby sa vylúčilo, že jej správanie sa pripíše materskej spoločnosti. Súdny dvor dodal, že o taký prípad môže ísť najmä vtedy, keď dcérska spoločnosť neurčuje svoje správanie na trhu samostatne, ale prevažne uplatňuje pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť (body 132 a 133 rozsudku).

39 Vo svojom rozsudku z 25. októbra 1983, AEG-Telefunken/Komisia (107/82, Zb. s. 3151), Súdny dvor v prípade konania stopercentnej dcérskej spoločnosti spoločnosti AEG pripísal tejto spoločnosti správanie jej dcérskej spoločnosti na základe domnienky, že dcérska spoločnosť uplatňovala politiku stanovenú jej materskou spoločnosťou (bod 50 rozsudku).

40 Vo svojom rozsudku zo 16. novembra 2000, Metsä-Serla a i./Komisia (C-294/98 P, Zb. s. I-10065), Súdny dvor poukázal na to, že podľa ustálenej judikatúry možno protisúťažné správanie spoločnosti pripísať inej spoločnosti, keď prvá uvedená spoločnosť neurčovala svoje správanie na trhu samostatne, ale prevažne uplatňovala usmernenia vydané druhou uvedenou spoločnosťou, najmä so zreteľom na hospodárske a právne väzby, ktoré ich spájajú (bod 27 rozsudku). Súdny dvor dodal, že za týchto podmienok nemožno konštatovať, že výklad článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, ktorý podal Súd prvého stupňa, odporuje zásade zákonnosti, keďže žalobkyniam, ktorým boli pripísané protisúťažné konania združenia, ktoré zabezpečovalo odbyt ich výrobkov, bola na základe tohto článku uložená pokuta za porušenie, v prípade ktorého sa na základe tohto pripísania predpokladalo, že sa ho dopustili samy (bod 28 rozsudku).

41 Súdny dvor napokon vo svojich rozsudkoch z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia (C-97/08 P, Zb. s. I-8237, bod 58); z 20. januára 2011, General Química a i./Komisia (C-90/09 P, Zb. s. I-1, bod 37); z 29. marca 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Komisia a Komisia/ArcelorMittal Luxembourg a i. (C-201/09 P a C-216/09 P, Zb. s. I-2239, bod 96), a z 29. septembra 2011, Arkema/Komisia (C-520/09 P, Zb. s. I-8901, bod 38), opätovne potvrdil, že správanie dcérskej spoločnosti možno pripísať materskej spoločnosti, najmä keď táto dcérska spoločnosť neurčuje svoje správanie na trhu samostatne, ale prevažne uplatňuje pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť.

42 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že v rozpore s tým, čo naznačuje žalobkyňa, napadnuté rozhodnutie, ktorým jej bola uložená sankcia z dôvodu, že bola materskou spoločnosťou účastníka kartelu, s ktorým tvorila jednu hospodársku jednotku, vôbec neporušuje zásadu zákonnosti trestných činov a trestov.

43 Okrem toho a na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, podmienky zodpovednosti materských spoločností za konanie ich dcérskych spoločností sa vôbec nevyznačujú „absolútnou nepredvídateľnosťou“, ktorá podľa jej názoru odporuje zásade právnej istoty.

44 V prvom rade Súdny dvor už pred obdobím porušenia jednoznačne konštatoval existenciu domnienky, že materská spoločnosť, ktorá vlastí 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti, skutočne uplatňuje rozhodujúci vplyv na správanie tejto spoločnosti (rozsudok AEG-Telefunken/Komisia, už citovaný v bode 39 vyššie, bod 50).

45 Toto riešenie sa následne uplatňovalo v nadväznosti na rozsudok citovaný v bode 44 vyššie (rozsudky Súdu prvého stupňa z 1. apríla 1993, BPB Industries a British Gypsum/Komisia, T-65/89, Zb. s. II-389, body 149 a 150; zo 14. mája 1998, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, T-354/94, Zb. s. II-2111,

bod 80; z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, body 960, 961 a 984; z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia, T-203/01, Zb. s. II-4071, bod 290; z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, neuverejnený v Zbierke, body 58 až 60; z 15. septembra 2005, DaimlerChrysler/Komisia, T-325/01, Zb. s. II-3319, body 219 až 221; z 27. septembra 2006, Akzo Nobel/Komisia, T-330/01, Zb. s. II-3389, body 81 až 83; Avebe/Komisia, T-314/01, Zb. s. II-3085, bod 136; Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb. s. II-3435, bod 125; z 12. septembra 2007, Prym a Prym Consumer/Komisia, T-30/05, neuverejnený v Zbierke, bod 146; z 12. decembra 2007, Akzo Nobel a i./Komisia, T-112/05, Zb. s. II-5049, body 60 až 62; z 8. júla 2008, Lafarge/Komisia, T-54/03, neuverejnený v Zbierke, body 541 až 560; z 8. októbra 2008, Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, T-69/04, Zb. s. II-2567, body 56 až 58; z 30. apríla 2009, Itochu/Komisia, T-12/03, Zb. s. II-883, body 49 až 51; z 30. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, T-175/05, neuverejnený v Zbierke, body 91 a 92, a Hoechst/Komisia, T-161/05, Zb. s. II-3555, bod 59).

46 Toto posledné uvedené konštatovanie týkajúce sa uplatnenia tohto riešenia v nadväznosti na rozsudok AEG-Telefunken/Komisia, už citovaný v bode 39 vyššie, nijako nespochybňuje odkaz žalobkyne na bod 198 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok ArcelorMittal Luxembourg/Komisia, už citovaný v bode 41 vyššie (návrhy Zb. s. I-2245), keďže treba spresniť, že Súdny dvor sa v uvedenom rozsudku (body 95 až 100) nestotožnil s názormi, ktoré generálny advokát uviedol v bode 213 svojich návrhov.

47 Pokiaľ ide o tvrdenie, že zodpovednosť materských spoločností je nepredvídateľná, pretože je založená na pojme podnik, ktorý je sám osebe nepresný a stále sa vyvíja, treba ho zamietnuť.

48 Skutočnosť, že pojem podnik sa vzťahuje na potenciálne odlišné podmienky výkonu hospodárskej činnosti, keďže podľa judikatúry podnik v práve Únie v oblasti hospodárskej súťaže zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania a pod pojmom podnik v tomto kontexte treba rozumieť hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb (pozri rozsudok z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 41 vyššie, body 54 a 55 a tam citovanú judikatúru), totiž nič nemení na tom, že pojem podnik ako hospodárska jednotka je úplne identifikovaný a predvídateľný, pokiaľ ide o vzťahy medzi materskými spoločnosťami a stopercentnými dcérskymi spoločnosťami.

49 Okrem toho skutočnosť, že Komisia môže uložiť sankciu len dcérskej spoločnosti alebo len materskej spoločnosti alebo aj obidvom spoločnostiam, vôbec neporušuje zásadu právnej istoty, ktorá vyžaduje, aby pravidlá boli jasné a presné, a smeruje k zabezpečeniu predvídateľnosti situácií a právnych vzťahov (rozsudok Súdneho dvora z 15. septembra 2005, Írsko/Komisia, C-199/03, Zb. s. I-8027, bod 69).

50 Možnosť Komisie uložiť sankciu jednému a/alebo druhému zo subjektov – materskej spoločnosti a dcérskej spoločnosti –, ktoré tvoria podnik, ktorý porušil článok 101 ZFEÚ alebo článok 53 Dohody o EHP, totiž jednoznačne vyplýva zo solidárnej povahy ich zodpovednosti, na ktorú poukazuje judikatúra citovaná v bode 45 vyššie (pozri tiež v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Aristrain/Komisia, C-196/99 P, Zb. s. I-11005, bod 99 *in fine*, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 118 *in fine*).

51 Pokiaľ ide napokon o tvrdenie, že sankcia uložená žalobkyni nezohľadňuje zásadu osobnosti trestov, podľa ktorej každého možno potrestať len za jeho vlastné konanie, stačí poukázať na to, že toto tvrdenie nezohľadňuje základ zodpovednosti materskej spoločnosti, ktorá nie je objektívnou zodpovednosťou za konanie iného, ale subjektívnou a osobnou zodpovednosťou.

52 Ako totiž pripomenul Súdny dvor, právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže je založené na zásade osobnej zodpovednosti hospodárskeho subjektu, ktorý sa dopustil porušenia. Ak je materská spoločnosť súčasťou tejto hospodárskej jednotky, táto materská spoločnosť sa považuje za solidárne

zodpovednú spolu s ostatnými právnickými osobami tvoriacimi túto jednotku za porušenia práva hospodárskej súťaže. Ak sa aj materská spoločnosť priamo nepodieľa na porušení, v takom prípade uplatňuje rozhodujúci vplyv na jednu alebo viaceré dcérske spoločnosti, ktoré sa na ňom podieľali. Z toho vyplýva, že v takomto kontexte nemožno zodpovednosť materskej spoločnosti považovať za objektívnu zodpovednosť (rozsudok z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 41 vyššie, bod 77). V takom prípade je materská spoločnosť sankcionovaná za porušenie, v prípade ktorého sa predpokladá, že sa ho dopustila sama (rozsudky Metsä-Serla a i./Komisia, už citovaný v bode 40 vyššie, bod 34, a Schunk Kohlenstoff-Technik a i./Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 74).

53 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že žalobkyňa nesprávne tvrdí, že napadnuté rozhodnutie porušuje zásady zákonnosti trestných činov a trestov, právnej istoty a osobnosti trestov. Táto časť prvého žalobného dôvodu sa teda musí zamietnuť.

O druhej časti založenej na tom, že podmienky vypočutia žalobkyne porušujú právo na spravodlivý proces uvedené v článku 6 EDĽP a v článkoch 41 a 47 Charty, ako aj požiadavku nestrannosti

54 V rámci tejto časti svojho prvého žalobného dôvodu žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia porušila jej právo na spravodlivý proces. Žalobkyňa totiž údajne nebola vypočutá „svojimi sudcami“, keďže ani jeden z členov kolégia Komisie sa nezúčastnil na jej vypočutí. Okrem toho údajne nebola dodržaná požiadavka objektívnej ani subjektívnej nestrannosti konania.

55 Komisia v tejto súvislosti uvádza, že nie je súd. Skutočnosť, že ani jeden z jej členov sa nezúčastnil na vypočutí, údajne nemá za následok nijakú vadu konania, ktoré je správnym konaním. Pokiaľ ide o výhradu týkajúcu sa porušenia požiadavky nestrannosti, táto je údajne irelevantná, keďže je založená na predpoklade, že Komisia je súd. Okrem toho Komisia, ktorá vôbec nepopiera, že je viazaná touto požiadavkou, túto požiadavku údajne dodržala.

56 Pokiaľ ide v prvom rade o argumentáciu založenú na tom, že údajne došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces z dôvodu, že žalobkyňa nebola vypočutá „svojimi sudcami“, treba ju zamietnuť.

57 Táto argumentácia je totiž založená na predpoklade, že Komisia je súdom v zmysle článku 6 EDĽP a článku 47 Charty. Z ustálenej judikatúry pritom vyplýva, že Komisia nie je súdom v zmysle týchto ustanovení (rozsudok Súdneho dvora z 29. októbra 1980, van Landewyck a i./Komisia, 209/78 až 215/78 a 218/78, Zb. s. 3125, bod 81; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Enso Española/Komisia, T-348/94, Zb. s. II-1875, bod 56, a Lafarge/Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 38).

58 Okrem toho, pokiaľ ide konkrétne o skutočnosť, že ani jeden z členov kolégia Komisie sa nezúčastnil na vypočutí žalobkyne, táto skutočnosť nespôsobuje vadu správneho konania pred Komisiou.

59 Vo veci, v ktorej sa žalobca odvolával práve na neprítomnosť členov Komisie pri svojom vypočutí, Súdny dvor rozhodol, že v rámci správneho konania v oblasti hospodárskej súťaže nič nebráni tomu, aby členovia Komisie poverení prijatím rozhodnutia, ktorým sa ukladajú pokuty, boli informovaní o výsledkoch vypočutia osobami, ktoré Komisia splnomocnila na tento účel (rozsudok Súdneho dvora z 15. júla 1970, Buchler/Komisia, 44/69, Zb. s. 733, body 19 až 23).

60 Toto riešenie založené na správnej – a nie súdnej – povahe konania pred Komisiou bolo prijaté v kontexte nariadenia Komisie č. 99/63/EHS z 25. júla 1963 o vypočutí upravenom v článku 19 ods. 1 a 2 nariadenia č. 17 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 127, s. 2268) a presnejšie v kontexte jeho článku 9 ods. 1. Uplatňuje sa aj v kontexte nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov [101 ZFEÚ] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. EÚ L 123, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81) a presnejšie v kontexte jeho článku 14 ods. 1.

61 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že tvrdenie založené na porušení práva na spravodlivý proces z dôvodu, že žalobkyňa „nebola vypočutá svojimi sudcami“, je nedôvodné.

62 Ďalej je potrebné preskúmať argumentáciu žalobkyne, podľa ktorej nebola dodržaná požiadavka objektívnej ani subjektívnej nestrannosti konania.

63 Po prvé žalobkyňa tvrdí, že Komisia porušuje požiadavku objektívnej nestrannosti tým, že vykonáva súčasne vyšetrovaciu a sankčnú funkciu.

64 Je však potrebné poukázať na to, že toto tvrdenie, tak ako odkaz žalobkyne v tomto kontexte na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Dubus S.A. v. Francúzsko, sťažnosť č. 5242/04, z 11. júna 2009, sú opäť založené na nesprávnom predpoklade, že Komisia je súdom v zmysle článku 6 EDĽP a článku 47 Charty.

65 Je pravda, že ako Komisia navyše sama uvádza, v priebehu správneho konania musí dodržiavať všeobecné zásady práva Únie (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, bod 718 a tam citovanú judikatúru), medzi ktoré patrí právo na spravodlivý proces zakotvené v článku 6 EDĽP a v článku 47 Charty, ktorého prejavom je požiadavka nestrannosti, k porušeniu ktorej údajne došlo.

66 Skutočnosť, že Komisia ako správny orgán vykonáva súčasne vyšetrovaciu a sankčnú funkciu v súvislosti s porušeniami článku 101 ZFEÚ, však nepredstavuje porušenie tejto požiadavky nestrannosti, keďže jej rozhodnutia podliehajú preskúmaniu súdu Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa Enso Española/Komisia, už citovaný v bode 57 vyššie, body 56 až 64, a z 11. marca 1999, Aristrain/Komisia, T-156/94, Zb. s. II-645, body 102 a 103).

67 Na tomto konštatovaní nič nemení skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie bolo prijaté po zrušení prvého rozhodnutia súdom Únie.

68 Po druhé žalobkyňa tvrdí, že Komisia porušila požiadavku subjektívnej nestrannosti svojím správaním a svojimi vyhláseniami pred konaním, ktoré viedlo k prijatiu napadnutého rozhodnutia, a počas neho.

69 Žalobkyňa poukazuje na jednej strane na určité vyhlásenia člena Komisie povereného politikou hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o záležitosti „opätovného prijatia“ rozhodnutí zrušených z procesných dôvodov, a na druhej strane na určité pojmy použité Komisiou na označenie tohto konania a napokon na určité pojmy napadnutého rozhodnutia, z ktorých údajne vyplýva, že toto posledné rozhodnutie predstavovalo pre Komisiu len „administratívnu formalitu“, ktorej nepriaznivý výsledok pre žalobkyňu bol nepochybný.

70 Ešte pred začatím tohto konania sa člen Komisie poverený politikou hospodárskej súťaže konkrétne v tlačových oznámeniach týkajúcich sa skorších záležitostí „opätovného prijatia“ údajne netajil tým, ako chce Komisia rozhodnúť v prípade podnikov, ktorých práva boli podľa rozhodnutia súdu Únie porušené. Údajne uviedol, že „podniky si teda m[ohli] byť isté, že kvôli procesným dôvodom sa nevyhnú pokutám uloženým v kartelových veciach,“ a že „Komisia vysiela jasný signál, že účastníci kartelu sa kvôli procesným dôvodom nemôžu vyhnúť pokutám“.

71 Okrem toho pojmy použité Komisiou na označenie tohto konania údajne nepochybne svedčia o jeho prvoradom účele a o jeho plánovanom cieli: Komisia vo svojom tlačovom oznámení týkajúcom sa napadnutého rozhodnutia údajne uviedla, že „opätovne prijala“ svoje rozhodnutie vo vzťahu k žalobkyni, a v napadnutom rozhodnutí opísala toto konanie len ako „pokračovanie“ pôvodného konania a nie ako nové konanie.

72 Ako priznáva samotná Komisia, cieľom druhého oznámenia o výhradách údajne bolo oznámiť žalobkyni novú výhradu týkajúcu sa jej osobnej účasti. V tejto súvislosti skutočnosť, že Komisiu zrejme prekvapuje, že žalobkyňa „využila“ toto konanie na to, aby reagovala na prvú výhradu týkajúcu sa jej úlohy ako materskej spoločnosti, údajne preukazuje, že toto konanie predstavuje pre Komisiu len „jednoduchú administratívnu formalitu“.

73 Je potrebné poukázať na to, že konštatovanie odhodlania Komisie dosiahnuť, aby sa členovia protisúťažných kartelov kvôli procesným dôvodom nevyhli sankciám podľa práva Únie, nie je vôbec prejavom zaujatosti, ale len konštatovaním jednoznačnej vôle, ktorá je v úplnom súlade s úlohou zverenou Komisii, v každom jednotlivom prípade napraviť zistené procesné nedostatky s cieľom neoslabiť účinnosť práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže.

74 Prejavom zaujatosti navyše vôbec nie je skutočnosť, že Komisia pokračovala v konaní od okamihu, v ktorom bola zistená nezákonnosť. V tejto súvislosti z judikatúry vyplýva, že zrušenie aktu Únie nemá nevyhnutne vplyv na prípravné akty týkajúce sa tohto aktu (pozri rozsudok Súdneho dvora z 12. novembra 1998, Španielsko/Komisia, C-415/96, Zb. s. I-6993, bod 32 a tam citovanú judikatúru), pričom v konaní, ktorého cieľom je nahradiť zrušený akt, možno v zásade pokračovať presne od okamihu, v ktorom došlo k nezákonnosti (rozsudok Súdneho dvora z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, bod 73).

75 V prejednávanej veci nezákonnosť vyplývala z rozdielu medzi rozhodnutím 2004/337 a prvým oznámením o výhradách, keďže v tomto rozhodnutí bola po prvý raz konštatovaná tiež zodpovednosť žalobkyne za porušenie ako priameho porušovateľa. Komisia tým, že žalobkyni zaslala nové oznámenie o výhradách, v ktorom jej vytkla porušenie aj v tomto postavení, napravila nezákonnosť konštatovanú Súdnym dvorom.

76 Skutočnosť, že Komisia v anglickej verzii svojho tlačového oznámenia týkajúceho sa napadnutého rozhodnutia uviedla, že „opätovne prijala“ rozhodnutie – pričom vo francúzskej verzii sa spomína „prijatie nového rozhodnutia“ Komisiou –, vôbec nepreukazuje, že Komisia bola voči žalobkyni v rámci konania, ktoré viedlo k tomuto rozhodnutiu, zaujatá.

77 Žalobkyňa vôbec nepreukázala, že Komisia považovala pokračovanie konania za „jednoduchú administratívnu formalitu“ v tom zmysle, že táto inštitúcia nepripisovala nijaký význam skutočnostiam uvedeným žalobkyňou v tomto konaní. Naopak sa zdá, že Komisia prijala napadnuté rozhodnutie, ktoré navyše zahŕňa zníženie pokuty uloženej žalobkyni, po kontradiktórnom konaní a so zreteľom na skutočnosti uvedené žalobkyňou.

78 Okrem toho, pokiaľ žalobkyňa namieta údajnú zaujatosť Komisie voči nej, je potrebné pripomenúť, že existenciu porušenia treba posudzovať len v závislosti od dôkazov zhromaždených Komisiou. Keď je teda existencia porušenia po skončení správneho konania skutočne preukázaná, dôkaz o predčasnom vyjadrení presvedčenia Komisie o existencii uvedeného porušenia v priebehu tohto konania nemá nijaký vplyv na existenciu dôkazu o samotnom porušení. Jedinou relevantnou otázkou z vecného hľadiska je, či bol predložený dôkaz o porušení (rozsudky Súdu prvého stupňa Cimenteries CBR a i./Komisia, už citovaný v bode 65 vyššie, bod 726, a z 5. apríla 2006, Degussa/Komisia, T-279/02, Zb. s. II-897, bod 414).

79 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že výhrada založená na porušení požiadavky nestrannosti sa musí zamietnuť.

80 Vzhľadom na to, že prvý žalobný dôvod smerujúci k zrušeniu napadnutého rozhodnutia je vo všetkých svojich častiach nedôvodný, je potrebné zamietnuť ho.

81 Pokiaľ ide o ďalšie skúmanie prejednávanej žaloby, je potrebné poukázať na to, že druhý žalobný dôvod založený na porušení pravidiel premlčania v oblasti ukladania sankcií sa prirodzene môže týkať len uloženia pokuty a nie konštatovania samotného porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa zo 6. októbra 2005, Sumitomo Chemical a Sumika Fine Chemicals/Komisia, T-22/02 a T-23/02, Zb. s. II-4065, body 40 až 64, a zo 16. novembra 2006, Peróxidos Orgánicos/Komisia, T-120/04, Zb. s. II-4441, bod 18). Druhý žalobný dôvod bude preto preskúmaný po žalobných dôvodoch, ktoré smerujú k spochybneniu zákonnosti napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o konštatovanie porušenia.

82 Za týchto okolností je potrebné pokračovať v skúmaní prejednávanej žaloby preskúmaním tretieho žalobného dôvodu.

O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady rovnosti zaobchádzania

83 Žalobkyňa tvrdí, že v napadnutom rozhodnutí sa s ňou zaobchádzalo rozdielne ako so spoločnosťou Stora. Stora, ktorá bola rovnako ako žalobkyňa materskou spoločnosťou dcérskej spoločnosti, ktorá sa podieľala na porušení, údajne na rozdiel od žalobkyne nebola sankcionovaná ako materská spoločnosť, hoci v čase prvého oznámenia o výhradách na rozdiel od žalobkyne ešte stále bola menšinovou akcionárkou svojej bývalej dcérskej spoločnosti a bola jedným zo svetových lídrov na papierenskom trhu.

84 Komisia poukazuje na to, že Stora sa v čase prijatia rozhodnutia 2004/337 nachádzala v odlišnom postavení ako žalobkyňa. Podnik sa však v každom prípade údajne nemôže vyhnúť svojej zodpovednosti podľa práva hospodárskej súťaže len preto, lebo s inými podnikmi sa zaobchádzalo rozdielne. Komisia má napokon v prípade, ak sa podnik dopustil konkrétneho porušenia, diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o výber subjektu, ktorému bude rozhodnutie určené a ktorému bude uložená povinnosť zaplatiť pokutu.

85 Podľa judikatúry si zásada rovnosti zaobchádzania vyžaduje, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali rozdielne a rozdielne situácie neposudzovali rovnako, pokiaľ takéto posudzovanie nie je objektívne odôvodnené (rozsudok Súdneho dvora z 13. decembra 1984, Sermide, 106/83, Zb. s. 4209, bod 28, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, BPB de Eendracht/Komisia, T-311/94, Zb. s. II-1129, bod 309).

86 Na úvod je potrebné konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, Stora a žalobkyňa sa nenachádzali v porovnateľnej situácii.

87 Hoci totiž obe tieto spoločnosti boli materskými spoločnosťami dcérskych spoločností zapojených do porušenia a z tohto dôvodu im bolo určené prvé oznámenie o výhradách, Komisia len v prípade skupiny Bolloré konštatovala, že materská spoločnosť je zodpovedná za porušenie tiež ako priamy porušovateľ. V odôvodnení 355 rozhodnutia 2004/337 a potom v odôvodnení 376 napadnutého rozhodnutia Komisia výslovne poukázala na to, že existujú dôkazy o priamej účasti žalobkyne na porušení.

88 Tieto okolnosti, na ktoré poukázala Komisia, mohli len prispieť k posilneniu dôkazu o rozhodujúcom vplyve žalobkyne na jej dcérsku spoločnosť počas obdobia porušenia, a teda jej zodpovednosti ako materskej spoločnosti, zatiaľ čo, pokiaľ ide o spoločnosť Stora, Komisia naopak v odôvodnení 360 rozhodnutia 2004/337 a potom v odôvodnení 31 napadnutého rozhodnutia poukázala na to, že činnosti skupiny Stora v oblasti samoprepisovacieho papiera vykonávala „priamo“ dcérska spoločnosť Stora Feldmühle AG až do konca roka 1992, pričom tieto činnosti boli od roku 1993 sústredené v rámci novej dcérskej spoločnosti dcérskej spoločnosti Stora Feldmühle AG.

89 Tieto konštatovania Komisie dostatočne preukazujú, že materské spoločnosti skupín Stora a Bolloré sa počas obdobia porušenia nenachádzali v porovnateľnej situácii, a preto pripísanie zodpovednosti za porušenie žalobkyni ako materskej spoločnosti, zatiaľ čo Stora napokon nebola sankcionovaná ako materská spoločnosť, neodporuje zásade rovnosti zaobchádzania.

90 Pokiaľ ide o skutočnosť, že Stora bola po období porušenia na rozdiel od žalobkyne ešte stále akcionárkou svojej bývalej dcérskej spoločnosti, a skutočnosť, že pôsobila na svetovom papierenskom trhu, tieto nič nemenia na konštatovaniach uvedených v predchádzajúcom bode.

91 Popri postačujúcich úvahách, ktoré boli uvedené vyššie, je potrebné poukázať na to, že v prípade skupiny Bolloré dcérska spoločnosť zapojená do porušenia (Copigraph) úplne ukončila svoju činnosť v decembri 1999, a teda v čase prijatia rozhodnutia 2004/337 jej schopnosť zaplatiť akúkoľvek pokutu bola slabá. Naopak dcérska spoločnosť spoločnosti Stora, ktorá bola medzičasom prevedená na skupinu Mitsubishi, v čase prijatia rozhodnutia 2004/337 v celom rozsahu vykonávala svoju činnosť.

92 Hoci tieto skutočnosti samy osebe nevysvetľujú, prečo Stora nebola sankcionovaná v roku 2001 ako materská spoločnosť, zatiaľ čo žalobkyňa bola sankcionovaná ako materská spoločnosť, aspoň objasňujú kontext prijatia rozhodnutia 2004/337 a konkrétnu potrebu Komisie sankcionovať – s cieľom zabezpečiť účinnosť svojho rozhodnutia a jeho odstrašujúci účinok voči žalobkyni – materskú spoločnosť namiesto jej dcérskej spoločnosti, ktorá už nevykonávala činnosť, zatiaľ čo v prípade spoločnosti Stora bolo možné dosiahnuť tie isté ciele prostredníctvom dcérskej spoločnosti.

93 Napokon je v každom prípade potrebné pripomenúť, že pokiaľ podnik svojím správaním porušil článok 101 ZFEÚ, nemôže sa úplne vyhnúť sankcii z dôvodu, že inému hospodárskemu subjektu nebola uložená pokuta, ak situácia tohto subjektu vôbec nie je predmetom konania na súde Únie, ako je to v prejednávanej veci (rozsudok Súdneho dvora z 31. marca 1993, Ahlström Osakeyhtiö a i./Komisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Zb. s. I-1307, bod 197; rozsudky Súdu prvého stupňa z 5. decembra 2006, Westfalen Gassen Nederland/Komisia, T-303/02, Zb. s. II-4567, bod 141, a z 1. júla 2008, Compagnie maritime belge/Komisia, T-276/04, Zb. s. II-1277, bod 94).

94 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné zamietnuť tento žalobný dôvod.

O štvrtom žalobnom dôvode založenom na porušení primeranej lehoty a na nemožnosti brániť sa z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách

95 Žalobkyňa vytýka Komisii, že jej doručila druhé oznámenie o výhradách v neprimeranej lehote, a to vyše štrnásť rokov po skutkových okolnostiach. Táto dĺžka je údajne spôsobená tým, že Komisia ponechala v platnosti prvé rozhodnutie, ktoré Súdny dvor následne zrušil.

96 Časový odstup medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách údajne zabránil žalobkyni brániť sa proti výhrade týkajúcej sa jej zodpovednosti ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph. V súčasnosti sa totiž údajne musí brániť po prvý raz, pokiaľ ide o vecnú správnosť skutočností vytýkaných spoločnosti Copigraph, na ktoré nemusela reagovať v rámci pôvodného konania a voči ktorým sa v každom prípade nebola schopná brániť v rámci uvedeného konania.

97 Takýto časový odstup údajne tiež zabránil žalobkyni v tom, aby sa bránila proti výhrade týkajúcej sa jej osobnej účasti na porušení.

98 Komisia tvrdí, že sled konaní v prejednávanej veci svedčí o tom, že dĺžka konania nie je vôbec neprimeraná. Pripomína, že pokiaľ ide o uloženie pokuty, zásada primeranej lehoty je vykonaná prostredníctvom pravidiel premlčania.

99 Odkaz na lehotu v dĺžke štrnástich rokov údajne nezohľadňuje prvé oznámenie o výhradách a rozhodnutie 2004/337. Okrem toho údajne nemožno brať do úvahy dĺžku konania pred súdom Únie. Pokiaľ ide o skutočnosť, že Komisia údajne „ponechala“ v platnosti rozhodnutie 2004/337, nemožno jej ju vyčítať.

100 Pokiaľ ide o tvrdenie, že časový odstup medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách ovplyvnil právo žalobkyne na obhajobu, údajne nie je preukázané.

101 Pokiaľ ide o zodpovednosť žalobkyne ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, druhé oznámenie o výhradách sa údajne neodlišuje od prvého oznámenia o výhradách. Žalobkyňa pritom údajne bola schopná zabezpečiť si obhajobu v tejto súvislosti v roku 2000 a spochybniť vecnú správnosť skutkových zistení, ak to chcela urobiť. Skutočnosť, že to neurobila, údajne vyplýva z jej slobodného výberu obhajoby. Pokiaľ ide o skutočnosť, že žalobkyňa údajne nebola zúčastnená na konaní od začiatku, Komisia pripomína, že kontradiktórna fáza konania sa začína oznámením o výhradách, že podniky nemajú nijaké právo byť predmetom kontroly a že spôsob vedenia konania Komisiou nemôže závisieť od konkrétnych okolností týkajúcich sa každého podniku. V žalobe proti rozhodnutiu 2004/337 žalobkyňa navyše údajne preukázala svoju schopnosť brániť sa pokiaľ ide o meritum veci.

102 Pokiaľ ide o zodpovednosť žalobkyne za jej osobnú účasť na porušení, Komisia tiež považuje za nepreukázanú neschopnosť žalobkyne brániť sa. Skutkové okolnosti uvedené v napadnutom rozhodnutí sú údajne rovnaké ako tie, ktoré boli uvedené v rozhodnutí 2004/337, a boli žalobkyni známe. Žalobkyňa, ktorá bola informovaná o svojej zodpovednosti tak ako materská spoločnosť, ako aj ako zamestnávateľ osôb, ktoré sa zúčastňovali na kartelových stretnutiach, údajne nikdy nespochybnila vecnú správnosť skutkových zistení, kým títo zamestnanci u nej ešte boli zamestnaní, ale toto tvrdenie uviedla až po ich odchode.

103 Je potrebné pripomenúť, že podľa zásady primeranej lehoty, ktorá predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie a je zakotvená v článku 47 ods. 2 Charty, je Komisia povinná dodržať v rámci svojich správnych konaní primeranú lehotu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 74 vyššie, bod 179, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis/Komisia, T-196/01, Zb. s. II-3987, bod 229).

104 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že primeranosť dĺžky správneho konania sa posudzuje v závislosti od konkrétnych okolností každej veci, predovšetkým od kontextu, v ktorom sa nachádza, jednotlivých štádií konania, ktoré nasledovali, zložitosti veci, ako aj jej významu pre jednotlivé dotknuté osoby (rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 74 vyššie, bod 187; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 16. septembra 1999, Partex/Komisia, T-182/96, Zb. s. II-2673, bod 177, a Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis/Komisia, už citovaný v bode 103 vyššie, bod 230).

105 Okrem toho treba pripomenúť, že aj keby sa preukázalo prekročenie primeranej lehoty, nevyhnutne to neodôvodňuje zrušenie rozhodnutia. Čo sa týka uplatnenia pravidiel hospodárskej súťaže, prekročenie primeranej lehoty totiž môže predstavovať dôvod na zrušenie len v prípade rozhodnutia, ktorým sa konštatuje porušenie, pokiaľ bolo preukázané, že porušením tejto zásady došlo k zásahu do práva dotknutých podnikov na obhajobu. Okrem tohto osobitného prípadu nedodržanie povinnosti rozhodnúť v primeranej lehote nemá vplyv na platnosť správneho konania podľa nariadenia č. 17 a nariadenia č. 1/2003 (rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 49, a z 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisia, C-113/04 P, Zb. s. I-8831, body 47 a 48; rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, T-410/03, Zb. s. II-881, bod 227; pozri tiež návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Súdneho dvora z 25. októbra 2011, Solvay/Komisia, C-110/10 P, Zb. s. I-10439, body 95 až 106).

106 V prejednávanej veci žalobkyňa v podstate tvrdí, že Komisia tým, že jej vyše štrnásť rokov po ukončení prešetrovaného porušenia adresovala druhé oznámenie o výhradách, porušila primeranú lehotu a porušila jej právo na obhajobu. Vzhľadom na toto oneskorené oznámenie totiž žalobkyni bola údajne odňatá konkrétna možnosť brániť sa, a to tak ako materská spoločnosť spoločnosti Copigraph, ako aj ako priamy porušovateľ. Žalobkyňa poznamenáva, že dĺžka konania je spôsobená najmä tým, že Komisia v decembri 2001 prijala a napriek žalobe, ktorú podala žalobkyňa, ponechala v platnosti rozhodnutie, ktoré Súdny dvor neskôr zrušil rozsudkom PAK, už citovaným v bode 13 vyššie, pre porušenie práva na obhajobu.

107 Pokiaľ ide o otázku, či bola v prejednávanej veci dodržaná primeraná lehota, je potrebné v prvom rade pripomenúť, že primeranosť dĺžky správneho konania sa posudzuje v závislosti od kontextu, v ktorom sa nachádza, a od jednotlivých štádií konania, ktoré nasledovali (pozri judikatúru citovanú v bode 104 vyššie). Zohľadnenie len lehoty štrnástich rokov, na ktorú poukazuje žalobkyňa, bez ohľadu na kontext a jednotlivé etapy veci, neumožňuje odpovedať na otázku, či Komisia dodržala požiadavku primeranej lehoty.

108 V prejednávanej veci bolo prvé oznámenie o výhradách zaslané žalobkyni 26. júla 2000, čiže štyri roky a desať mesiacov po ukončení porušenia a tri roky a šesť mesiacov po začatí vyšetrovania, ktoré sa začalo v januári 1997. Pokiaľ ide o rozhodnutie 2004/337, bolo prijaté jeden rok a päť mesiacov po prvom oznámení o výhradách.

109 Je potrebné konštatovať, že tieto lehoty neprekročili primeranú lehotu najmä vzhľadom na veľký počet podnikov, ktorých sa týkali predbežné šetrenia a neskôr kontradiktórne konanie. Okrem toho, ako zdôrazňuje Komisia, žalobkyňa vo svojej žalobe proti rozhodnutiu 2004/337 ani v prejednávanej žalobe netvrdila, že Komisia v tomto štádiu konania porušila primeranú lehotu.

110 Žalobkyňa nanajvýš vytýka Komisii, že ju pribrala do správneho konania príliš neskoro, v čase, keď Copigraph už bola v každom prípade prevedená na inú skupinu. Táto výhrada je preskúmaná v bodoch 139 až 154 nižšie.

111 Pokiaľ ide o súdne konanie, ktoré sa začalo žalobou vo veci T-109/02, je potrebné poukázať na to, že obdobie, počas ktorého súdy Únie skúmali zákonnosť rozhodnutia 2004/337 a potom platnosť rozsudku Bolloré, už citovaného v bode 10 vyššie, sa nemá brať do úvahy pri určovaní dĺžky konania pred Komisiou (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 123, a rozsudok Všeobecného súdu z 25. júna 2010, Imperial Chemical Industries/Komisia, T-66/01, Zb. s. II-2631, bod 102). Okrem toho Súdny dvor v rozsudku PAK, už citovanom v bode 13 vyššie (body 146 až 149), výslovne poukázal na to, že dĺžka konania pred Súdom prvého stupňa neprekročila primeranú lehotu.

112 Dňa 15. septembra 2009, čiže dvanásť dní po zrušení rozhodnutia 2004/337 Súdnym dvorom v rozsudku PAK, už citovanom v bode 13 vyššie, Komisia zaslala žalobkyni druhé oznámenie o výhradách. K prijatiu napadnutého rozhodnutia potom došlo 23. júna 2010, čiže o niečo neskôr ako deväť mesiacov po tomto oznámení o výhradách. Aj v tomto prípade je potrebné konštatovať, že dĺžka správneho konania vedeného Komisiou po zrušení rozhodnutia 2004/337 neprekročila primeranú lehotu.

113 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že doba štrnástich rokov, ktorá uplynula od ukončenia porušenia do druhého oznámenia o výhradách, je vysvetlená sledom procesných štádií, z ktorých ani jedno neprekročilo primeranú lehotu.

114 Žalobkyňa však tvrdí, že k porušeniu primeranej lehoty došlo. Vzhľadom na právo každej osoby na vybavenie jej vecí inštitúciami Únie v primeranej lehote (článok 47 Charty) totiž Komisia údajne nebola oprávnená stíhať a sankcionovať ju za výhrady oznámené vyše štrnásť rokov po skutkových okolnostiach. Žalobkyňa poznamenáva, že táto mimoriadna dĺžka konania je spôsobená najmä tým, že

Komisia v decembri 2001 prijala a napriek žalobe, ktorú podala žalobkyňa, ponechala v platnosti rozhodnutie, ktoré Súdny dvor neskôr zrušil rozsudkom PAK, už citovaným v bode 13 vyššie, pre porušenie práva na obhajobu.

115 Pokiaľ sa žalobkyňa týmto tvrdením odvoláva na porušenie primeranej lehoty s cieľom dosiahnuť zrušenie napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o pokutu, aj bez ohľadu na to, či je porušenie preukázané, je potrebné pripomenúť, že z judikatúry vyplýva, že hoci prekročenie primeranej lehoty môže za určitých okolností odôvodniť zrušenie rozhodnutia konštatujúceho porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, nie je to tak v prípade, keď sa namieta proti výške pokút uložených týmto rozhodnutím, keďže právomoc Komisie ukladať pokuty upravuje právna úprava, ktorá v tejto súvislosti stanovuje aj premlčaciu lehotu (rozsudky Súdu prvého stupňa z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia, T-213/00, Zb. s. II-913, bod 321, a z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 105 vyššie, bod 220).

116 Nariadenie Rady (EHS) č. 2988/74 z 26. novembra 1974 o premlčacej lehote v stíhaní a pri výkone rozhodnutia v oblasti právnej úpravy dopravy a hospodárskej súťaže Európskeho hospodárskeho spoločenstva (Ú. v. ES L 319, s. 1; Mim. vyd. 07/001, s. 61) a neskôr nariadenie č. 1/2003, ktorým bolo uvedené nariadenie nahradené v oblasti hospodárskej súťaže, pritom zaviedli komplexnú právnu úpravu podrobne upravujúcu lehoty, v ktorých je Komisia oprávnená ukladať pokuty podnikom, ktoré sú predmetom uplatnenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, bez porušenia základnej požiadavky právnej istoty. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že v oblasti pokút v rámci uplatnenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže z článku 25 ods. 5 nariadenia č. 1/2003 (predtým článok 2 ods. 3 nariadenia č. 2988/74) vyplýva, že k premlčaniu dôjde po desiatich rokoch, ak je premlčanie prerušené podľa článku 25 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 (predtým článok 2 ods. 1 nariadenia č. 2988/74), takže Komisia nemôže pod hrozbou premlčania donekonečna odkladať svoje rozhodnutie týkajúce sa pokút (rozsudky CMA CGM a i./Komisia, už citovaný v bode 115 vyššie, bod 324, a z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 105 vyššie, bod 223).

117 Vzhľadom na túto právnu úpravu musí byť zamietnutá akákoľvek úvaha týkajúca sa povinnosti Komisie vykonať v primeranej lehote svoju právomoc pri ukladaní pokút (rozsudky CMA CGM a i./Komisia, už citovaný v bode 115 vyššie, bod 324, a z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 105 vyššie, bod 224; pozri tiež v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 14. júla 1972, Geigy/Komisia, 52/69, Zb. s. 787, body 20 až 22, a Imperial Chemical Industries/Komisia, už citovaný v bode 38 vyššie, body 46 až 49).

118 Z toho vyplýva, že pokiaľ sa žalobkyňa odvoláva na porušenie primeranej lehoty s cieľom dosiahnuť zrušenie napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o pokutu, bez ohľadu na to, či je porušenie preukázané, tento nárok sa musí zamietnuť.

119 Pokiaľ sa žalobkyňa odvoláva na porušenie primeranej lehoty s cieľom dosiahnuť zrušenie napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o konštatovanie porušenia, aj v prípade neexistencie zásahu do jej práva na obhajobu, je potrebné poukázať na to, že podľa ustálenej judikatúry pripomenutej v bode 105 vyššie prekročenie primeranej lehoty môže predstavovať dôvod na zrušenie len v prípade rozhodnutia, ktorým sa konštatuje porušenie práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, pokiaľ bolo preukázané, že porušením tejto zásady došlo k zásahu do práva dotknutých podnikov na obhajobu. Okrem tohto osobitného prípadu nedodržanie povinnosti rozhodnúť v primeranej lehote nemá vplyv na platnosť správneho konania podľa nariadenia č. 17 a nariadenia č. 1/2003.

120 Pokiaľ žalobkyňa ďalej vytýka Komisii, že ponechala v platnosti rozhodnutie 2004/337 napriek žalobe podanej proti tomuto rozhodnutiu, stačí pripomenúť, že jednak podľa článku 278 ZFEÚ „žaloby podané na Súdny dvor Európskej únie nemajú odkladný účinok“ a že jednak, pokiaľ akt nebol zrušený, považuje sa za platný (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 8 júla 1999, Hoechst/Komisia, C-227/92 P, Zb. s. I-4443, bod 69, a z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Zb. s. I-469, bod 60).

121 Pokiaľ ide o spochybnenie práva Komisie pokračovať v správnom konaní po zrušení rozhodnutia 2004/337 rozsudkom PAK, už citovaným v bode 13 vyššie, je potrebné pripomenúť, že podľa článku 266 ZFEÚ prináleží inštitúcii, ktorej akt bol vyhlásený za neplatný, aby urobila nevyhnutné opatrenia, aby vyhovela zrušujúcemu rozsudku.

122 Súdny dvor v rozsudku PAK, už citovanom v bode 13 vyššie, po tom, čo uviedol, že je potrebné, aby v oznámení o výhradách bolo uvedené, na základe akého postavenia podniku sa mu uvádzané skutočnosti vytýkajú (bod 39 rozsudku), rozhodol, že žalobkyňa podľa prvého oznámenia o výhradách nemohla predpokladať, že Komisia mala v úmysle pripísať jej v rozhodnutí 2004/337 porušenie aj z dôvodu jej osobnej a priamej účasti na činnosti kartelu (bod 40 rozsudku).

123 Súdny dvor neprejudikoval v otázke, či sa žalobkyňa teraz nemôže brániť. Iba konštatoval, že skutočnosť, že napadnutým rozhodnutím bolo rozhodnuté popri zodpovednosti žalobkyne za jej osobnú účasť aj za jej účasť ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, nevylučuje možnosť, aby sa uvedené rozhodnutie opieralo o správanie, pre ktoré žalobkyňa nemohla zabezpečiť svoju obhajobu (bod 44 rozsudku).

124 Z vyššie uvedeného vyplýva, že nič v konštatovaniach Súdneho dvora nezakazovalo Komisii, aby v rámci opatrení na vykonanie rozsudku PAK, už citovaného v bode 13 vyššie, zaslala žalobkyni nové oznámenie o výhradách, ktorým jej vytkla porušenie už nielen ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ale tiež ako priamemu porušovateľovi.

125 Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, sa tým Komisia neusilovala napraviť porušenie práva na obhajobu konštatované Súdnym dvorom prijatím výlučne formálneho opatrenia.

126 Komisia naopak druhým oznámením o výhradách tým, že vytkla žalobkyni porušenie nielen ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ale tiež ako priamemu porušovateľovi, vykonala rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie, pričom začala nové kontradiktórne konanie, ktoré poskytlo žalobkyni možnosť brániť sa proti všetkým výhradám.

127 Vzniká však otázka, či žalobkyni – ako to žalobkyňa namietala vo svojej odpovedi na druhé oznámenie o výhradách a potom v prejednávanej žalobe – bolo z dôvodu obdobia, ktoré uplynulo do tohto oznámenia o výhradách, znemožnené brániť sa proti výhradám, ktoré toto oznámenie obsahovalo.

128 V takom prípade, ktorý musí preukázať žalobkyňa (pozri v tomto zmysle rozsudok Technische Unie/Komisia, už citovaný v bode 105 vyššie, bod 61), by totiž bolo potrebné dospieť k záveru, že napadnuté rozhodnutie bolo prijaté v rozpore s jej právom na obhajobu.

129 Je teda potrebné preskúmať námietku žalobkyne založenú na jej nemožnosti brániť sa z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách, v prvom rade pokiaľ ide o pripísanie porušenia žalobkyni ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph a následne pokiaľ ide o pripísanie porušenia žalobkyni ako priamemu porušovateľovi.

130 Pokiaľ ide v prvom rade o pripísanie porušenia žalobkyni ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, žalobkyňa tvrdí, že už nie je schopná brániť sa. Keďže výhrady Komisie týkajúce sa konania spoločnosti Copigraph totiž údajne v prvom oznámení o výhradách boli oznámené priamo tejto spoločnosti, žalobkyňa na ne sama nemusela reagovať. Bránila sa teda údajne len voči skutočnostiam zakladajúcim jej vlastnú zodpovednosť ako materskej spoločnosti, čiže v súvislosti so svojím správaním ako subjektu ovládajúceho spoločnosť Copigraph. Žalobkyňa sa pritom ako jediný subjekt, ktorému bolo určené druhé oznámenie o výhradách, teraz údajne musí brániť aj proti výhradám týkajúcim sa konania spoločnosti Copigraph, čo je pre ňu vzhľadom na časový odstup prakticky nemožné.

131 Žalobkyňa dodáva, že v každom prípade sa už v prvom správnom konaní nemohla brániť v súvislosti s konaním spoločnosti Copigraph, a to z dôvodu nedostatkov Komisie pri vedení tohto konania. Tým skôr sa preto nemôže brániť v súčasnosti.

132 Pokiaľ ide po prvé o tvrdenie založené na tom, že žalobkyňa v prvom správnom konaní údajne nemusela zodpovedať za konanie spoločnosti Copigraph, je potrebné pripomenúť, že prvé oznámenie o výhradách bolo doručené tak žalobkyni, ako aj spoločnosti Copigraph a že z dôvodu, že tieto spoločnosti tvorili hospodársku jednotku, konanie vytýkané spoločnosti Copigraph bolo zároveň konaním žalobkyne, keďže žalobkyni bolo vytknuté porušenie, v prípade ktorého sa predpokladalo, že sa ho dopustila sama (pozri bod 52 vyššie).

133 Skutočnosť, že prvé oznámenie o výhradách sa v samostatných častiach zaoberalo otázkou pripísateľnosti porušenia žalobkyni a opisom samotných protiprávnych skutočností, iba svedčí o tom, že otázka pripísateľnosti porušenia žalobkyni si vyžadovala osobitné vysvetlenia. Ako však uvádza Komisia, tieto vysvetlenia boli len doplnením opisu protiprávnych skutočností bez toho, aby ho nahrádzali, pokiaľ ide o materskú spoločnosť. Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, teda tieto vysvetlenia nepredstavovali výhradu odlišnú od inej výhrady, ktorá by bola určená len dcérskej spoločnosti. Žalobkyňa sa na základe nich nemohla domnievať, že opis protiprávnych skutočností sa jej netýka.

134 Žalobkyňa namieta, že stanovisko Komisie „je úskočné, keďže nemožno logicky vyžadovať, aby spoločnosť, ktorá spochybňuje kontrolu, ktorú vykonáva nad inou spoločnosťou, v rámci svojej obhajoby prevzala zodpovednosť za konanie tejto spoločnosti“.

135 Je potrebné konštatovať, že táto námietka nezohľadňuje judikatúru týkajúcu sa osobnej zodpovednosti materských spoločností v prípade hospodárskej jednoty s ich dcérskymi spoločnosťami, ktorá bola v relevantnom období ustálená. Okrem toho nie je samo osebe kontradiktórne odvolávať sa subsidiárne vo vzťahu k obhajobe založenej na neexistencii hospodárskej jednoty medzi materskou spoločnosťou a dcérskou spoločnosťou na obhajobu týkajúcu sa samotných protiprávnych skutočností.

136 Pokiaľ táto námietka napokon naznačuje, že nemožno oprávnene vyžadovať od materskej spoločnosti, ktorá tvrdí, že nevykonáva kontrolu nad svojou dcérskou spoločnosťou, aby zároveň mala k dispozícii dôkazy, ktoré jej umožnia brániť sa proti skutkom, ktorých sa dopustila dcérska spoločnosť, je potrebné zamietnuť ju.

137 Buď totiž neexistuje skutočná kontrola materskej spoločnosti nad dcérskou spoločnosťou a v tomto prípade otázka zodpovednosti materskej spoločnosti ani nevznikne, v dôsledku čoho pre materskú spoločnosť nemá význam, že sa musí brániť v súvislosti s konaním dcérskej spoločnosti, alebo takáto kontrola existuje a v tomto prípade tak či tak materská spoločnosť musí mať k dispozícii – či už na základe archivácie alebo iných prostriedkov – dôkazy, ktoré jej umožnia brániť sa proti jej osobnému obvineniu ako materskej spoločnosti, ktorá so svojou dcérskou spoločnosťou tvorí hospodársku jednotku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. septembra 2009, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 171).

138 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že tvrdenie žalobkyne založené na tom, že údaje týkajúce sa protiprávnych skutočností uvedené v prvom oznámení o výhradách sa jej netýkali, sa musí zamietnuť.

139 Po druhé je potrebné preskúmať tvrdenie, že žalobkyňa sa v každom prípade už v prvom správnom konaní z dôvodu nedostatkov Komisie pri vedení tohto konania nemohla brániť voči skutočnostiam vytýkaným spoločnosti Copigraph.

140 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia ju pribrala do tohto správneho konania príliš neskoro, hoci v novembri 1998 už previedla spoločnosť Copigraph so všetkými jej archívmi na tretiu osobu a Copigraph úplne prestala vykonávať činnosť. Z tohto dôvodu sa žalobkyňa už v prvom správnom konaní údajne nemohla brániť, pokiaľ ide o protiprávne skutočnosti, ktorých sa dopustila Copigraph. Tým skôr sa údajne nemôže brániť v súčasnosti.

141 Žalobkyňa vytýka Komisii, že na rozdiel od ostatných podnikov sankcionovaných v tejto veci ju neinformovala o prebiehajúcom konaní, hoci Komisia už od začiatku mala k dispozícii všetky informácie o väzbách medzi ňou a spoločnosťou Copigraph. Z tohto dôvodu sa so žalobkyňou údajne zaobchádzalo menej priaznivo ako s ostatnými obvinenými podnikmi.

142 Je potrebné pripomenúť, že správne konanie v oblasti hospodárskej súťaže sa delí na dve samostatné po sebe nasledujúce fázy, z ktorej každá má vlastnú vnútornú logiku, a síce na fázu predbežného vyšetrovania a na kontradiktórnu fázu. Fáza predbežného vyšetrovania, počas ktorej Komisia využíva vyšetrovacie právomoci vymedzené v nariadení č. 17 a neskôr v nariadení č. 1/2003 a ktorá trvá až do oznámenia o výhradách, je určená na to, aby Komisia mohla zhromaždiť všetky relevantné dôkazy potvrdzujúce, resp. nepotvrdzujúce existenciu porušenia pravidiel hospodárskej súťaže a prijať prvé stanovisko o smerovaní a ďalšom pokračovaní konania. Naproti tomu kontradiktórna fáza, ktorá trvá od oznámenia o výhradách až do prijatia konečného rozhodnutia, má Komisii umožniť prijať konečné rozhodnutie o vytýkanom porušení (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 74 vyššie, body 181 až 183, a z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, bod 38; rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, AC-Treuhand/Komisia, T-99/04, Zb. s. II-1501, bod 47).

143 Dotknutý podnik je až na začiatku kontradiktórnej fázy správneho konania informovaný prostredníctvom oznámenia o výhradách o všetkých podstatných skutočnostiach, o ktoré sa Komisia v tejto fáze konania opiera, a tento podnik má právo na prístup k spisu na účely zabezpečenia účinného výkonu svojho práva na obhajobu (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 74 vyššie, body 315 a 316; Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 142 vyššie, bod 47, a z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, Zb. s. I-829, bod 59).

144 Z toho vyplýva, že cieľom fázy predbežného vyšetrovania nie je umožniť podnikom brániť sa, ale umožniť Komisii zhromaždiť všetky potrebné dôkazy, pričom táto inštitúcia môže slobodne rozhodovať o spôsobe vedenia vyšetrovania a získavať informácie od podnikov, ktoré podľa jej názoru môžu disponovať užitočnými informáciami. Komisia vôbec nie je povinná v štádiu predbežného vyšetrovania zaslať svoje žiadosti o informácie alebo položiť rovnaké otázky všetkým podnikom, ktoré podozrieva z účasti na porušení. Je totiž potrebné konštatovať, že existencia takej povinnosti by obmedzovala slobodu Komisie pri jej vyšetrovaní vo veciach týkajúcich sa hospodárskej súťaže a tak obmedzovala účinnosť vyšetrovania (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Corus UK/Komisia, T-48/00, Zb. s. II-2325, bod 212).

145 Je pravda, že pokiaľ ide o dodržanie primeranej lehoty, Súdny dvor v podstate rozhodol, že posúdenie príčiny prípadného porušenia účinného výkonu práva na obhajobu nemožno obmedziť na kontradiktórnu fázu správneho konania, ale musí sa vzťahovať na celé toto konanie s prihliadnutím na jeho celkovú dĺžku (rozsudky Súdneho dvora Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 142 vyššie, body 49 a 50; Technische Unie/Komisia, už citovaný v bode 105 vyššie, body 54 a 55, a z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, Zb. s. I-8947, bod 118).

146 Podobné úvahy sa vzťahujú na otázku, či a v akom rozsahu je Komisia povinná poskytnúť dotknutému subjektu už vo fáze predbežného vyšetrovania určité informácie o predmete a cieli vyšetrovania, ktoré by mu umožnili zabezpečiť si účinnú obhajobu v rámci kontradiktórnej fázy (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 119).

147 To však neznamená, že Komisia je už pred prvým opatrením prijatým voči určitému subjektu povinná za každých okolností upozorniť tento subjekt aj na možnosť prijatia opatrení súvisiacich s vyšetrovaním alebo so stíhaním založených na práve Únie v oblasti hospodárskej súťaže (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 120 a tam citovanú judikatúru).

148 Navyše Súdny dvor už rozhodol, že zásada osobnej zodpovednosti nebráni tomu, aby sa Komisia najprv rozhodla sankcionovať spoločnosť, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, ešte skôr, ako zistí, či by bolo prípadne možné porušenie pripísať jej materskej spoločnosti (rozsudky Súdneho dvora z 24. septembra 2009, Erste Group Bank a i./Komisia, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P, Zb. s. I-8681, bod 82, a Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 121).

149 Pokiaľ je teda adresátovi oznámenia o výhradách umožnené, aby v priebehu kontradiktórneho správneho konania účinne vyjadril svoje stanovisko k reálnosti a relevantnosti Komisiou uvedených skutkových zistení a okolností, Komisia v zásade nie je na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, povinná tomuto adresátovi pred zaslaním oznámenia o výhradách adresovať opatrenie týkajúce sa vyšetrovania (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 145 vyššie, bod 122).

150 Z toho vyplýva, že v rozpore s tým, čo naznačuje žalobkyňa, Komisia vôbec nebola povinná pribrať ju do prvého správneho konania skôr, ako to urobila.

151 V každom prípade žalobkyňa, ktorá má prístup k spisu Komisie, v konaní pred Všeobecným súdom nepodložila svoje tvrdenie, že Komisia už od začiatku konania disponovala všetkými informáciami o jej väzbách so spoločnosťou Copigraph. Hoci neprináleží Všeobecnému súdu, aby namiesto žalobkyne plnil jej úlohu v oblasti predkladania dôkazov, treba konštatovať, že jediným dôkazom predloženým v konaní pred Všeobecným súdom, ktorý preukazuje informáciu Komisie o väzbách medzi spoločnosťou Copigraph a žalobkyňou tým, že stanovuje určitý dátum tejto informácie, nie je dokument z roku 1996 alebo 1997, ale zrejme odpoveď spoločnosti Copigraph z 10. februára 2000 na žiadosť o informácie z 20. decembra 1999. Táto žiadosť o informácie priamo nadväzovala na informáciu, ktorú Komisii poskytla AWA listom z 9. decembra 1999, že táto spoločnosť nadobudla spoločnosť Copigraph až v novembri 1998. Komisia teda požiadala priamo spoločnosť Copigraph o informácie o jej činnosti pred týmto nadobudnutím. V prvom odseku svojej odpovede Copigraph informovala Komisiu o svojich väzbách so žalobkyňou. Práve tieto informácie poskytnuté vo februári 2000, ktoré sú takmer doslovne prebraté v prvom oznámení o výhradách, boli dôvodom zaslania tohto oznámenia o výhradách žalobkyni ako materskej spoločnosti.

152 Pokiaľ ide o tvrdenie založené na tom, že žalobkyňa previedla spoločnosť Copigraph spolu s jej archívmi, a teda už údajne nemala prostriedky, ktorými by sa mohla brániť, je potrebné zamietnuť ho. Po prvé totiž prináležalo žalobkyni, aby si za okolností predaja spoločnosti Copigraph zachovala vo svojich vlastných záznamoch a archívoch alebo iným spôsobom, napríklad prostredníctvom práva na prístup k prevedeným archívom, listiny, ktoré jej umožnia preveriť činnosť svojej dcérskej spoločnosti, aby mala k dispozícii dôkazy potrebné na to, aby sa mohla v prípade súdneho alebo správneho konania brániť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. septembra 2009, Hoechst/Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 171). Po druhé, ak by sa vyhovelo tomuto tvrdeniu, spochybnilo by sa tým samotné právo Komisie stíhať materskú spoločnosť po predaji jej dcérskej spoločnosti.

153 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že pokiaľ sa žalobkyňa skutočne nemohla brániť proti svojmu obvineniu v druhom správnom konaní ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ako to tvrdí, táto neschopnosť vôbec nevyplynula z časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách alebo z pochybení Komisie, ale len z okolností pripísateľných žalobkyni.

154 Okrem toho je pre úplnosť potrebné poznamenať, že tvrdenie, že žalobkyňa už v prvom správnom konaní nebola schopná brániť sa v súvislosti s protiprávnymi skutočnosťami, nie je presvedčivé. Žalobkyňa totiž neopiera, že v žalobe vo veci T-109/02 neuviedla toto tvrdenie. Ak by však toto tvrdenie bolo nejako podložené, žalobkyňa by sa naň určite odvolala vo svojej žalobe proti rozhodnutiu 2004/337. V tej istej žalobe sa žalobkyňa navyše v skutočnosti bránila, pokiaľ ide o samotné protiprávne skutočnosti, keďže spochybnila dĺžku trvania porušenia a tvrdila, že Copigraph mala len úlohu nasledovateľa v karteli.

155 Na záver je potrebné zamietnuť tvrdenie, že z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách žalobkyňa nebola schopná brániť sa v druhom správnom konaní proti svojmu obvineniu ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph.

156 Ďalej je potrebné preskúmať tvrdenie žalobkyne, že pokiaľ ide o pripísanie porušenia vo vzťahu k nej ako priamemu porušovateľovi, tiež nebola schopná brániť sa z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách.

157 V tejto súvislosti je potrebné na úvod poukázať na to, že časti druhého oznámenia o výhradách, na základe ktorých Komisia v napadnutom rozhodnutí konštatovala zodpovednosť žalobkyne ako priameho porušovateľa, sa týkajú výlučne účasti zamestnancov žalobkyne na kartelových stretnutiach (pozri bod 376 druhého oznámenia o výhradách a odôvodnenie 376 napadnutého rozhodnutia). Ako vyplýva z odôvodnenia 377 napadnutého rozhodnutia, stanovisko Komisie vôbec nebolo založené na pristúpení žalobkyne k Association of European Manufacturers of Carbonless Paper (Združenie európskych výrobcov samoprepisovacieho papiera, AEMCP), ktoré bolo zapojené do porušenia.

158 Komisia teda za dôkaz o priamej účasti žalobkyne na karteli považovala skutočnosť, že dvaja z jej zamestnancov, pán V. (riaditeľ papierenského závodu žalobkyne v Thonon-les-Bains a vedúci divízie žalobkyne pre „osobitné druhy papiera“) a jeho podriadený, pán B. (ktorý pôsobil v oblasti predaja v papierni žalobkyne v Thonon-les-Bains), sa zúčastňovali na kartelových stretnutiach.

159 Je potrebné poukázať na to, že žalobkyňa v žalobe nespochybňuje postavenie týchto osôb ako svojich zamestnancov ani ich skutočnú účasť na kartelových stretnutiach. Prejednávaná žaloba totiž – či už v návrhu alebo v replike – nezahŕňa nijaký žalobný dôvod alebo tvrdenie, ktorým by žalobkyňa namietala nesprávne posúdenie Komisie v tejto súvislosti. Žalobkyňa nanajvýš na pojednávaní poukázala na vyhlásenie pána B., podľa ktorého pôsobil u žalobkyne až od februára 1995. Je však potrebné konštatovať, že toto nové tvrdenie, ktorého oneskorené predloženie nie je ničím odôvodnené, je neprípustné z hľadiska článku 48 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu. Toto tvrdenie navyše nie je podložené nijakým dôkazom založeným na záznamoch zamestnancov žalobkyne, hoci mu odporuje odpoveď spoločnosti Copigraph z 10. februára 2000 na žiadosť o informácie z 20. decembra 1999, podľa ktorej pán B. pôsobil v oblasti predaja u žalobkyne od roku 1994.

160 Žalobkyňa sa teda v podstate odvoláva len na porušenie svojho práva na obhajobu založené na tom, že Komisia až v druhom oznámení o výhradách tvrdila, že tieto dve osoby vystupovali ako zástupcovia žalobkyne. Keďže však títo dvaja zamestnanci údajne odišli zo skupiny Bolloré a žalobkyňa už nemá nijakú väzbu s činnosťami prípadne vykonávanými týmito zamestnancami, bolo už údajne príliš neskoro vyžiadať si ich svedeckú výpoveď alebo preskúmať archívy v súvislosti s týmto novým tvrdením Komisie.

161 Žalobkyňa z toho vyvodzuje, že časový odstup medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách jej odňal možnosť brániť sa, pokiaľ ide o jej priamu účasť na porušení, ktorá jej bola vytknutá v druhom oznámení o výhradách.

162 Žalobkyňa na dokreslenie svojho stanoviska predložila zoznam informácií a dokumentov, o ktorých tvrdí, že v prípade, ak by bola včas obvinená ako priamy porušovateľ, na účely obhajoby by si ich určite vyžiadala od svojich dvoch zamestnancov alebo by ich vyhľadala vo svojich archívoch.

163 Pokiaľ ide o tvrdenie žalobkyne, že výhrady Komisie sú nové, treba ho prinajmenšom relativizovať.

164 Je očividne pravda, že Komisia až v druhom oznámení o výhradách v náležitej forme pripísala porušenie žalobkyni ako priamemu porušovateľovi.

165 Aj keď však rozhodnutie 2004/337 bolo zrušené pre porušenie práva žalobkyne na obhajobu, z faktického hľadiska žalobkyňa už v tom čase vedela, že Komisia jej vytýka porušenie tiež ako priamemu porušovateľovi z dôvodu účasti pánov V. a B., zamestnancov žalobkyne, na kartelových stretnutiach. Žalobkyňa teda nebola informovaná o stanovisku Komisie v roku 2009, ale v roku 2001.

166 Vzhľadom na túto skutočnosť žalobkyňa nemôže na základe znenia vyjadrenia Komisie k žalobe vo veci T-109/02 v podstate tvrdiť, že pripísanie porušenia žalobkyni ako priamemu porušovateľovi v roku 2009 predstavovalo pre ňu novú výhradu. Bez ohľadu na tvrdenia uvedené Komisiou v konaní pred Súdom prvého stupňa vo veci T-109/02 je nespochybniteľné, že v rozhodnutí 2004/337 bolo žalobkyni porušenie pripísané ako priamemu porušovateľovi. Najmä z tohto dôvodu navyše žalobkyňa podala

žalobu vo veci T-109/02 a tak Súd prvého stupňa v rozsudku Bolloré, už citovanom v bode 10 vyššie, ako aj Súdny dvor v rozsudku PAK, už citovanom v bode 13 vyššie, mohli túto skutočnosť len potvrdiť.

167 Z tých istých dôvodov sa žalobkyňa už nemôže odvolávať na to, že vyšetrovateľ Komisie v liste z 13. januára 2010 uviedol, že druhé oznámenie o výhradách obsahovalo „úplne novú výhradu týkajúcu sa skutkových okolností spred viac ako pätnástich rokov“. Okrem toho na základe posúdenia kontextu tohto listu je potrebné poukázať na to, že išlo len o odpoveď na žiadosť žalobkyne o poskytnutie dodatočnej lehoty na predloženie odpovede na druhé oznámenie o výhradách, pričom žalobkyňa v tejto žiadosti sama tvrdila, že ide o „úplne novú“ výhradu a o skutkové okolnosti spred viac ako pätnástich rokov. Okrem toho – s cieľom odstrániť akúkoľvek pochybnosť o stanovisku vyšetrovateľa – je potrebné poznamenať, že vyšetrovateľ vo svojej záverečnej správe výslovne poukázal na to, že „výhrada týkajúca sa priamej účasti [žalobkyne] jej bola oznámená v [rozhodnutí 2004/337]“.

168 Napokon treba nad rámec vyššie uvedených úvah poznamenať, že Komisia už v prvom oznámení o výhradách uviedla skutkové okolnosti, ktoré predstavovala účasť pánov V. a B. na kartelových stretnutiach, s cieľom konštatovať existenciu porušenia, ktoré bolo vtedy vytýkané spoločnosti Copigraph a žalobkyni ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph. Inak povedané, Komisia už v prvom oznámení o výhradách oznámila tieto skutkové okolnosti žalobkyni, aj keď len ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph.

169 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 163 až 168 vyššie je potrebné konštatovať, že ani jedna zo skutkových okolností, na ktorých je v druhom oznámení o výhradách založené pripísanie porušenia žalobkyni ako priamemu porušovateľovi, v roku 2009 nepredstavovala novú okolnosť a už vôbec nie novú okolnosť, vo vzťahu ku ktorej by sa žalobkyňa nemohla brániť z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách.

170 Na tomto závere nič nemení tvrdenie žalobkyne, ktorá s cieľom preukázať zásah do svojho práva na obhajobu z dôvodu uplynutia času v replike predložila zoznam informácií a dokumentov, o ktorých tvrdí, že v prípade, ak by bola včas obvinená ako priamy porušovateľ, určite by si ich vyžiadala od svojich dvoch zamestnancov alebo by ich vyhľadala vo svojich archívoch.

171 Ako navyše vyplýva z dokumentu predloženého žalobkyňou, toto tvrdenie je totiž založené na názore, že Komisia vytýka žalobkyni osobné porušenie, ktoré je „odlišné“ od toho, ktoré sa jej vytýka ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, pričom toto odlišné osobné porušenie údajne spočívalo v účasti na porušení, ktoré bolo zo skutkového hľadiska konkrétne odlišné od účasti spoločnosti Copigraph na porušení a pre ktoré si teda žalobkyňa potrebovala zhromaždiť osobitné dôkazy na svoju obhajobu.

172 V prejednávanej veci je pritom potrebné poukázať na to, že tento názor, ktorý žalobkyňa opakovane uvádza v žalobe, nezodpovedá skutočnosti.

173 Tak z druhého oznámenia o výhradách, ako aj z napadnutého rozhodnutia totiž jednoznačne vyplýva, že Komisia nevytýka žalobkyni nijaké odlišné porušenie ani nijakú účasť na porušení, ktorá by bola konkrétne odlišná od účasti spoločnosti Copigraph.

174 Porušenie vytýkané žalobkyni tak ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph, ako aj ako priamemu porušovateľovi, je jedno a to isté porušenie, ktoré spočíva v „účasti na súbore dohôd a zosúladených postupov v odvetví samoprepisovacieho papiera“ (článok 1 napadnutého rozhodnutia; pozri tiež bod 338 *in fine* druhého oznámenia o výhradách).

175 Pokiaľ ide o skutkové okolnosti, z ktorých Komisia vyvodila účasť žalobkyne na karteli tiež ako priameho porušovateľa, sú to tie isté – dávno známe – skutkové okolnosti, ktoré umožnili konštatovať účasť spoločnosti Copigraph na karteli, čiže účasť pánov V. a B., zamestnancov žalobkyne, na

protisúťažných stretnutiach (pokiaľ ide o spoločnosť Copigraph, pozri body 282 až 294 druhého oznámenia o výhradách a odôvodnenia 287 až 298 napadnutého rozhodnutia; pokiaľ ide o žalobkyňu, pozri bod 376 druhého oznámenia o výhradách a bod 376 napadnutého rozhodnutia, ako aj tabuľky týkajúce sa stretnutí uvedené v prílohách I a II týchto dvoch dokumentov).

176 Túto existenciu jediného porušenia založeného na tých istých skutkových okolnostiach nemôžu – bez ohľadu na to, čo tvrdí žalobkyňa – spochybniť určité formulácie uvedené vo vyjadrení k žalobe (bod 46). Komisia navyše na inom mieste vyjadrenia k žalobe (bod 61) a v duplike (bod 26) jednoznačne potvrdila jednotnosť porušenia a nanajvýš dvojaké postavenie, v akom sa žalobkyni vytýka toto porušenie.

177 Údajná nemožnosť žalobkyne spojiť sa so svedkami alebo získať prístup k archívom – pokiaľ nesmeruje k spochybneniu týchto skutkových okolností, ktoré žalobkyňa v konaní pred Všeobecným súdom nespochybňuje, alebo ich spochybňuje oneskorene a nepresvedčivo – je teda do veľkej miery irelevantná.

178 Pokiaľ ide o tvrdenie, že svedecká výpoveď pánov V. a B. predsa mohla umožniť preukázať, že žalobkyňa sa priamo nepodieľala na porušení, je potrebné poukázať na to, že toto tvrdenie nie je hodnoverné.

179 Vzhľadom na skutočnosť, ktorá nebola náležite spochybnená, že tieto dve osoby boli zamestnancami žalobkyne, a že aspoň pokiaľ ide o pána V., jeho postavenie ako zástupcu žalobkyne bolo zistené už od úvodného stretnutia kartelu 23. januára 1992 (pozri odôvodnenie 376 tretiu vetu napadnutého rozhodnutia), totiž tvrdenie žalobkyne spočíva v konečnom dôsledku na predpoklade – ktorý je vzhľadom na hospodársku jednotu medzi žalobkyňou a spoločnosťou Copigraph nerealistický –, že jej zamestnanci sa mohli na kartelových stretnutiach podieľať na karteli v mene spoločnosti Copigraph a zároveň sa od neho verejne a presvedčivo dištancovať v mene žalobkyne.

180 Nedôveryhodnosť tvrdenia, že svedecká výpoveď bývalých zamestnancov žalobkyne by bola užitočná pre obhajobu, ešte potvrdzuje správanie žalobkyne. Je totiž dôležité poukázať na to, že hoci žalobkyňa už 20. decembra 2001 vedela, že Komisia ju považuje za priameho účastníka porušenia, a hoci si vtedy mohla veľmi ľahko vyžiadať svedeckú výpoveď pána B. – ktorý bol ešte zamestnancom žalobkyne –, neurobila to.

181 Táto nečinnosť žalobkyne, ako aj skutočnosť, že svedecká výpoveď tejto osoby je prekvapivo nevyhnutná až po jej odchode zo skupiny, hoci žalobkyňa mala mnoho rokov na jej získanie, potvrdzuje skutočnosť, že táto svedecká výpoveď nemohla mať pre jej obhajobu nijaký význam.

182 Napokon je v každom prípade potrebné poukázať na to, že žalobkyňa nepredložila nijaký dôkaz, ktorý by preukazoval konkrétnu nemožnosť získať informácie od jej bývalých zamestnancov v roku 2009 (pokiaľ ide o podobné posúdenie, pozri rozsudok Technische Unie/Komisia, už citovaný v bode 128 vyššie, bod 64). Žalobkyňa najmä nepredložila nijaký dôkaz o akomkoľvek pokuse, ktorý urobila s cieľom obnoviť kontakt so svojimi bývalými zamestnancami a vyžiadať si ich svedeckú výpoveď. Na pojednávaní žalobkyňa nanajvýš nejasne a v každom prípade oneskorene vzhľadom na požiadavky článku 48 rokovacieho poriadku v súvislosti s pánom B. uviedla chorobu, ktorej pán B. údajne podľahol. Z toho vyplýva, že tvrdenie, že žalobkyňa v roku 2009 už nemala prístup k svojim bývalým zamestnancom, je jednoducho nepreukázané.

183 Pokiaľ ide o odkaz na archívy žalobkyne, je potrebné poukázať na to, že aj bez ohľadu na skutočnosť, že žalobkyňa mohla prijať opatrenia už v roku 2001, ak materská spoločnosť musí uschovať dôkazy, ktoré jej umožnia brániť sa proti obvineniu v postavení materskej spoločnosti, ktorá so svojou dcérskou spoločnosťou tvorí hospodársku jednotku (pozri bod 152 vyššie), platí to tým skôr, pokiaľ ide o jej vlastné správanie a jej vlastné archívy. Tvrdenie žalobkyne, že bolo príliš neskoro na to, aby hľadala vo svojich vlastných archívoch, sa musí zamietnuť.

184 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 156 až 183 vyššie treba zamietnuť tvrdenie žalobkyne, že z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách jej bola odňatá možnosť brániť sa v druhom správnom konaní v postavení priameho porušovateľa. Za konkrétnych okolností prejednávanej veci, najmä pokiaľ ide o to, že žalobkyňa konkrétne vedela o výhradách Komisie voči nej už v roku 2001, že v roku 2009 nebola vznesená akákoľvek nová výhrada vo vzťahu k výhradám sformulovaným v roku 2001, že skutkové okolnosti, na ktorých je založená účasť žalobkyne ako priameho porušovateľa, sú zhodné a neboli spochybnené – alebo boli spochybnené oneskorene a nepresvedčivo –, že žalobkyňa bola viacero rokov nečinná a že neexistuje nijaký dôkaz o jej prípadnom pokuse nadviazať kontakt s jej bývalými zamestnancami v roku 2009 a napokon že žalobkyňa nemôže oprávnene tvrdiť, že už nemá účinný prístup k svojim vlastným archívom, sa totiž Všeobecný súd domnieva, že porušenie práva na obhajobu z dôvodu uplynutia času, pokiaľ ide o obvinenie žalobkyne ako priameho porušovateľa, nie je preukázané.

185 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy, z ktorých vyplýva, že Komisia neporušila primeranú lehotu a že bez ohľadu na dĺžku konania v prejednávanej veci porušenie práva žalobkyne na obhajobu z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách nie je preukázané, je potrebné zamietnuť tento žalobný dôvod.

O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení pravidiel premlčania

186 Žalobkyňa tvrdí, že z pravidiel premlčania vyplýva, že sankčná právomoc Komisie sa premlčala, pokiaľ ide o skutky, ktorých sa dopustila priamo Copigraph, skutky, ktorých sa žalobkyňa dopustila nepriamo ako materská spoločnosť spoločnosti Copigraph, a napokon skutky, ktorých sa žalobkyňa dopustila priamo. Pokiaľ ide o spoločnosť Copigraph, k poslednému úkonu, ktorým sa prerušilo premlčanie, údajne došlo pri prvom oznámení o výhradách, keďže Copigraph nepodala žalobu proti rozhodnutiu 2004/337. Pokiaľ ide o žalobkyňu v postavení materskej spoločnosti, tiež údajne došlo k premlčaniu, keďže zodpovednosť žalobkyne v tomto postavení je údajne akcesorická vo vzťahu k zodpovednosti spoločnosti Copigraph. Pokiaľ ide o žalobkyňu v postavení priameho porušovateľa, nijakým úkonom pôvodného konania údajne premlčanie nebolo prerušené, a teda došlo k premlčaniu. Komisia teda údajne nezohľadnila rozsudok Súdu prvého stupňa z 31. marca 2009, ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia (T-405/06, Zb. s. II-771, body 143 až 145).

187 Komisia namieta „umelé rozlišovanie“, ktoré žalobkyňa vytvára medzi porušením, ktoré sa vytýka spoločnosti Copigraph, a iným porušením, ktoré sa vytýka žalobkyni ako materskej spoločnosti. Žalobkyňa ako materská spoločnosť spoločnosti Copigraph a Copigraph v skutočnosti údajne tvorili jeden a ten istý podnik, pričom v prípade každej z nich sa predpokladá, že sa dopustila toho istého porušenia.

188 Premlčanie má údajne objektívnu povahu a posudzuje sa vo vzťahu k žalobkyni ako jedinému adresátovi napadnutého rozhodnutia. Otázka údajného premlčania vo vzťahu k spoločnosti Copigraph je teda irelevantná. Okrem toho, že odkaz na rozsudok ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia, už citovaný v bode 186 vyššie, je údajne nesprávny, skutočnosť, že Copigraph nepodala žalobu proti rozhodnutiu 2004/337, je irelevantná.

189 Pokiaľ ide o údajné premlčanie vo vzťahu k žalobkyni ako materskej spoločnosti, jej argumentácia údajne spočíva na nesprávnom predpoklade, že zodpovednosť materskej spoločnosti je „akcesorická“ vo vzťahu k zodpovednosti dcérskej spoločnosti.

190 Pokiaľ ide o údajné premlčanie vo vzťahu k žalobkyni ako priamemu porušovateľovi, Komisia napáda tvrdenie, že nedošlo k nijakému úkonu prerušujúcemu premlčanie z uvedeného dôvodu, že prvé oznámenie o výhradách sa týkalo len zodpovednosti žalobkyne ako materskej spoločnosti. Úkony prerušujúce premlčanie, medzi ktoré patrilo toto prvé oznámenie o výhradách, údajne platia vo vzťahu

ku všetkým podnikom, ktoré sa podieľali na porušení, a teda aj voči žalobkyni. Aj za predpokladu, že na účely argumentácie by bolo potrebné konštatovať, že nejde o ten istý podnik, ktorý bol obvinený, je údajne nespochybniteľné, že žalobkyňa sa v zmysle judikatúry podieľala na porušení.

191 V rámci tohto žalobného dôvodu žalobkyňa v podstate tvrdí, že sankčná právomoc Komisie vo vzťahu k nej ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph sa premlčala, keďže jej zodpovednosť v tomto postavení je údajne akcesorická vo vzťahu k zodpovednosti dcérskej spoločnosti, a že došlo k premlčaniu vo vzťahu k dcérskej spoločnosti. Žalobkyňa navyše tvrdí, že došlo k premlčaniu aj vo vzťahu k nej ako priamemu porušovateľovi, keďže Komisia v premlčacej lehote neurobila nijaký úkon, ktorým by sa prerušilo premlčanie vo vzťahu k nej v tomto postavení.

192 Na úvod je potrebné poukázať na to, že argumentáciu žalobkyne založenú na akcesorickej povahe jej zodpovednosti vo vzťahu k zodpovednosti spoločnosti Copigraph a na skutočnosti, že údajne došlo k premlčaniu vo vzťahu k spoločnosti Copigraph, treba zamietnuť ako irelevantnú.

193 Treba totiž pripomenúť, že v prípade hospodárskej jednoty medzi materskou spoločnosťou a jej dcérskou spoločnosťou – o aký ide v prejednávanej veci – sa materská spoločnosť považuje za porušovateľa rovnako ako dcérska spoločnosť. Predpokladá sa, že sa dopustila toho istého porušenia (pozri judikatúru citovanú v bodoch 38 až 41 a 52 vyššie a najmä rozsudok Metsä-Serla a i./Komisia, už citovaný v bode 40 vyššie, bod 34).

194 Prípadná okolnosť, že dcérsku spoločnosť už nemožno sankcionovať za konštatované porušenie, či už je to z dôvodu zániku tejto dcérskej spoločnosti alebo – ako to tvrdí žalobkyňa v prejednávanej veci – z dôvodu premlčania vo vzťahu k tejto dcérskej spoločnosti, preto nemá vplyv na otázku, či možno sankcionovať materskú spoločnosť, ktorá je sama považovaná za porušovateľa z dôvodu hospodárskej jednoty so svojou dcérskou spoločnosťou. Je síce pravda, že zodpovednosť materskej spoločnosti by neexistovala, ak by sa preukázalo, že nedošlo k porušeniu, ale táto zodpovednosť nemôže zaniknúť z dôvodu, že došlo k premlčaniu sankcie vo vzťahu k dcérskej spoločnosti. Premlčanie upravené v článku 25 nariadenia č. 1/2003 totiž nemá za následok zánik existencie porušenia, ale len neuplatnenie sankcií v prípade subjektov, vo vzťahu ku ktorým došlo k premlčaniu.

195 Z vyššie uvedených úvodných úvah vyplýva, že na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, netreba vôbec skúmať, či došlo k premlčaniu vo vzťahu k spoločnosti Copigraph.

196 Jedinou relevantnou otázkou je, či došlo k premlčaniu vo vzťahu k žalobkyni, ktorá je navyše jediným adresátom napadnutého rozhodnutia.

197 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa článku 25 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 premlčanie v oblasti ukladania pokút alebo penále sa prerušuje každým úkonom Komisie vykonaným s cieľom vyšetrovania alebo stíhania porušenia a toto prerušenie nadobúda účinnosť dňom oznámenia úkonu „aspoň jednému podniku alebo združeniu podnikov, ktoré sa podieľali na porušovaní“.

198 Účelom článku 25 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 je teda vymedziť okruh úkonov Komisie, ktoré spôsobujú prerušenie premlčania.

199 Toto ustanovenie výslovne obmedzuje tento okruh na úkony týkajúce sa vyšetrovania a stíhania, ktoré sú oznámené (aspoň) jednému podniku, ktorý sa podieľal na porušení, čiže v konečnom dôsledku podniku takto označenému v rozhodnutí, ktorým sa sankcionuje porušenie.

200 Súd prvého stupňa v rozsudku ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia, už citovanom v bode 186 vyššie (bod 143), uviedol, že „pod ‚podnikom zúčastňujúcim sa na porušovaní‘ treba v zmysle [článku 25 ods. 3 nariadenia č. 1/2003] chápať akýkoľvek podnik identifikovaný ako taký v rozhodnutí Komisie sankcionujúcom porušovanie“.

201 Pokiaľ ide o článok 25 ods. 4 nariadenia č. 1/2003, tento stanovuje, že prerušenie premlčacej lehoty sa uplatňuje na „všetky“ podniky alebo združenia podnikov, ktoré sa podieľali na porušovaní.

202 Účelom článku 25 ods. 4 nariadenia č. 1/2003 je teda vymedziť okruh podnikov, voči ktorým dochádza k prerušeniu premlčania.

203 Výraz „všetky“ použitý v tomto ustanovení má zdôrazniť, že rozhodujúca je objektívna účasť dotknutého podniku na porušení, čiže bez ohľadu na to, v akom postavení sa tento podnik podieľal na porušení, a bez ohľadu na to, či Komisia vedela o tomto podniku pred oznámením o výhradách a či mu pred týmto oznámením o výhradách bol alebo nebol adresovaný úkon prerušujúci premlčanie, alebo či v minulosti dosiahol zrušenie prvého rozhodnutia, ktorým ho Komisia sankcionovala.

204 V tomto zmysle Súd prvého stupňa v rozsudku ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia, už citovanom v bode 186 vyššie (bod 145), v súvislosti s podnikmi, voči ktorým pôsobí prerušenie premlčania, uviedol, že pojem „zúčastňujúc sa na porušovaní“ predpokladá objektívnu skutočnosť, a to účasť na porušovaní, ktorá sa odlišuje od subjektívneho a sporného prvku, ako je identifikácia takéhoto podniku v priebehu konania (rozsudok ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia, už citovaný v bode 186 vyššie, bod 145).

205 Z vyššie uvedených úvah týkajúcich sa zmyslu a rozsahu článku 25 ods. 3 a 4 nariadenia č. 1/2003 vyplýva, že pokiaľ sa podnik podieľal na porušení, čiže v konečnom dôsledku pokiaľ je tento podnik takto označený v napadnutom rozhodnutí, pôsobí voči nemu prerušenie premlčania vyplývajúce z oznámenia úkonu týkajúceho sa vyšetrovania a stíhania aspoň jednému (tomuto alebo inému) podniku, ktorý je tiež označený ako podnik, ktorý sa podieľal na porušení.

206 V prejednávanej veci je potrebné nielen konštatovať, že žalobkyňa je označená v napadnutom rozhodnutí ako podnik, ktorý sa podieľal na porušení, ale tiež že všetky žalobné dôvody tejto žaloby smerujúce k spochybneniu zákonnosti tohto konštatovania boli zamietnuté.

207 Z toho vyplýva, že bez ohľadu na to, čo žalobkyňa tvrdí, je podnikom, ktorý sa podieľal na porušení, na účely článku 25 ods. 4 nariadenia č. 1/2003. Okolnosť, ktorú uvádza žalobkyňa, že ako priamy porušovateľ bola obvinená až v druhom oznámení o výhradách, čiže vyše päť rokov po ukončení porušenia, nemá nijaký význam a vyplýva z nezohľadnenia mechanizmu článku 25 ods. 3 a 4 nariadenia č. 1/2003.

208 Okrem toho je potrebné poukázať na to, že je nesporné, že úkony týkajúce sa vyšetrovania alebo stíhania boli oznámené „aspoň jednému podniku, ktorý sa podieľal na porušení“, či už ide o vyšetrovacie úkony vykonané Komisiou v roku 1997 a v roku 1999 (pozri body 2 a 5 vyššie), prvé oznámenie o výhradách z 26. júla 2000 alebo druhé oznámenie o výhradách z 15. septembra 2009.

209 Z toho vyplýva, že bez ohľadu na to, čo tvrdí žalobkyňa, premlčanie bolo vo vzťahu k nej týmito jednotlivými úkonmi prerušené. Tvrdenie žalobkyne, že Súd prvého stupňa v rozsudku ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia (už citovaný v bode 186 vyššie) rozhodol, že vyšetrovacie úkony týkajúce sa tretích osôb nemajú za následok prerušenie premlčania vo vzťahu k podnikom, ktorých totožnosť bola Komisii známa a o účasti ktorých na porušení Komisia musela vedieť na základe listín, ktoré mala k dispozícii, vyplýva z nesprávneho pochopenia tak mechanizmu článku 25 ods. 3 a 4 nariadenia č. 1/2003, ako aj znenia predmetného rozsudku (pozri bod 204 vyššie).

210 Pokiaľ ide o tvrdenie, že vzhľadom na to, že rozhodnutie 2004/337 bolo zrušené, Komisia nemohla na základe tohto rozhodnutia preukázať, že žalobkyňa bola označená ako podnik, ktorý sa podieľal na porušení, „v rozhodnutí Komisie sankcionujúcom porušovanie“, je potrebné konštatovať, že toto tvrdenie rovnako nezohľadňuje mechanizmus premlčania. Žalobkyňa je totiž v napadnutom

rozhodnutí označená ako podnik, ktorý sa podieľal na porušení, čo má za následok, že úkony týkajúce sa vyšetrovania a stíhania uvedené v bode 208 vyššie skutočne spôsobili prerušenie premlčania vo vzťahu k nej.

211 Pokiaľ ide napokon o tvrdenie, že Súd prvého stupňa a Súdny dvor sa údajne „priklonili v prospech efektívneho uplatňovania pravidiel premlčania“, keď rozhodli, že pozastavenie premlčania z dôvodu podania žaloby nemá účinky *erga omnes*, ale len voči žalobcom (rozsudky ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia, už citovaný v bode 186 vyššie, bod 158, a ArcelorMittal Luxembourg/Komisia a Komisia/ArcelorMittal Luxembourg a i., už citovaný v bode 41 vyššie, body 141 až 149), je potrebné poukázať na to, že riešenie, ktoré súdy Únie stanovili v týchto rozsudkoch, sa prirodzene týka len prípadu pozastavenia premlčania (článok 25 ods. 6 nariadenia č. 1/2003). Vôbec z neho teda nevyplýva, že prerušenie premlčania (článok 25 ods. 3 a 4 toho istého nariadenia) nemá účinky voči všetkým subjektom, ktoré sa podieľali na porušení. Súd prvého stupňa navyše vo svojom rozsudku ArcelorMittal Luxembourg a i./Komisia, už citovanom v bode 186 vyššie, jasne odlíšil režim prerušenia premlčania, v prípade ktorého je účinok *erga omnes* „výslovne uveden[ý]“ v článku 25 ods. 4 nariadenia č. 1/2003, od režimu pozastavenia premlčania, v prípade ktorého táto otázka nebola „vyriešená“ (bod 153 prvá veta rozsudku).

212 Na záver je potrebné konštatovať, že premlčanie, ktoré začalo plynúť v septembri 1995, bolo vo vzťahu k žalobkyni prerušené rôznymi úkonmi uvedenými v bode 208 vyššie a najmä prvým oznámením o výhradách (z 26. júla 2000).

213 Po tom, čo premlčanie z tohto dôvodu od tohto prvého oznámenia o výhradách opäť začalo plynúť od začiatku, bolo na základe článku 25 ods. 6 nariadenia č. 1/2003 pozastavené od 11. apríla 2002 (dátum podania žaloby vo veci T-109/02 na Súde prvého stupňa žalobkyňou) do 3. septembra 2009 (dátum vyhlásenia rozsudku PAK, už citovaného v bode 13 vyššie) a potom opäť začalo plynúť a plynulo až do jeho prerušenia druhým oznámením o výhradách z 15. septembra 2009. Premlčacia lehota teda v období od 26. júla 2000 do 15. septembra 2009 – po odpočítaní doby pozastavenia premlčania – plynula jeden rok a deväť mesiacov.

214 V nadväznosti na druhé oznámenie o výhradách (15. septembra 2009) premlčacia lehota opäť začala plynúť od začiatku a plynula až do prijatia napadnutého rozhodnutia Komisie 23. júna 2010, čiže o deväť mesiacov neskôr.

215 Z týchto skutočností vyplýva, že napadnuté rozhodnutie bolo prijaté v rámci päťročnej premlčacej lehoty stanovenej v článku 25 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1/2003.

216 Pokiaľ ide o desaťročnú lehotu stanovenú v článku 25 ods. 5 druhej vete toho istého nariadenia, táto bola tiež dodržaná, keďže po odpočítaní doby pozastavenia premlčania počas súdneho konania (od 11. apríla 2002 do 3. septembra 2009) obdobie medzi ukončením porušenia (september 1995) a napadnutým rozhodnutím (jún 2010) predstavuje sedem rokov a štyri mesiace.

217 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy, z ktorých vyplýva, že nedošlo k premlčaniu vo vzťahu k žalobkyni, je potrebné zamietnuť tento žalobný dôvod.

O piatom žalobnom dôvode založenom na porušení usmernení, zásad individualizácie trestov a proporcionality a povinnosti odôvodnenia

O prvej časti založenej na odmietnutí zníženia pokuty z dôvodu skutkových a právnych okolností tohto konania

218 Žalobkyňa tvrdí, že tri okolnosti týkajúce sa po prvé jej nemožnosti vykonať svoje právo na obhajobu, po druhé skutočnosti, že vlastnila spoločnosť Copigraph len krátko, keďže sa stiahla z trhu, a po tretie skutočnosti, že Copigraph bola „malým aktérom“, ktorému bola vytýkaná len pasívna účasť na karteli

z donútenia, mali odôvodniť podstatné zníženie pokuty. Zníženie pokuty je údajne ešte nevyhnutnejšie vzhľadom na porovnanie výšky pokuty uloženej žalobkyni s výškou pokuty uloženej spoločnosti AWA, lídrovi na trhu a vodcovi kartelu.

219 Komisia v tejto súvislosti reaguje, že tri vyššie uvedené okolnosti buď už boli zamietnuté, alebo nemajú nijaký vplyv, alebo boli zohľadnené. Pokiaľ ide o porovnanie so spoločnosťou AWA, ktoré uvádza žalobkyňa, toto porovnanie je vzhľadom na kritériá zohľadnené Komisiou údajne „zjednodušené a zavádzajúce“.

220 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Komisia disponuje pri stanovení výšky každej pokuty diskrečnou právomocou (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 6. apríla 1995, Martinelli/Komisia, T-150/89, Zb. s. II-1165, bod 59, a zo 14. mája 1998, Mo och Domsjö/Komisia, T-352/94, Zb. s. II-1989, bod 268). Jej posúdenie sa však musí uskutočniť v súlade s právom Únie, ktoré nezahŕňa len ustanovenia Zmluvy, ale aj všeobecné právne zásady (rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2009, Peugeot a Peugeot Nederland/Komisia, T-450/05, Zb. s. II-2533, bod 273). Je tiež potrebné poukázať na to, že toto posúdenie podlieha preskúmaniu súdu Únie, ktorý musí vykonať kontrolu zákonnosti, ktorá mu prináleží, a neobmedzenú právomoc, ktorú mu priznáva článok 31 nariadenia č. 1/2003, na základe – okrem prípadných dôvodov verejného poriadku – žalobných dôvodov uvedených žalobcom a dôkazov predložených žalobcom na podporu týchto žalobných dôvodov (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, Zb. s. I-13085, body 62 až 64, a KME Germany a i./Komisia, C-389/10 P, Zb. s. I-12789, body 129 až 131).

221 Podľa ustálenej judikatúry sa závažnosť porušenia určuje s ohľadom na viacero faktorov, ako sú konkrétne okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci význam pokút (rozsudky Súdneho dvora Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, bod 241, a z 10. mája 2007, SGL Carbon/Komisia, C-328/05 P, Zb. s. I-3921, bod 43).

222 V prejednávanej veci z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia stanovila výšku pokuty uloženej žalobkyni na základe všeobecnej metódy, ktorú si stanovila v usmerneniach, ktoré v bode 1 prvom odseku stanovujú, že „základná čiastka [pokuty] bude určená podľa závažnosti a dĺžky trvania porušovania pravidiel, čo sú jediné kritériá uvedené v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17“.

223 Pokiaľ ide o tvrdenie, že pokuta by sa mala znížiť s prihliadnutím na nemožnosť žalobkyne brániť sa z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách, vzhľadom na konštatovania uvedené v rámci skúmania štvrtého žalobného dôvodu smerujúceho k zrušeniu je potrebné zamietnuť ho ako nedôvodné.

224 Pokiaľ ide o tvrdenie, že pokuta by sa mala znížiť s prihliadnutím na skutočnosť, že žalobkyňa údajne vlastnila spoločnosť Copigraph len krátko a že sa stiahla z trhu, treba ho tiež zamietnuť, keďže je nesporné, že žalobkyňa bola počas celého trvania porušenia materskou spoločnosťou spoločnosti Copigraph. Skutočnosť, že žalobkyňa po ukončení porušenia previedla spoločnosť Copigraph a stiahla sa z trhu, nemôže odôvodňovať zníženie pokuty.

225 Pokiaľ ide o tvrdenie založené na tom, že Copigraph bol údajne „malým aktérom“ na trhu, je potrebné poukázať na to, že Komisia vzala do úvahy túto skutočnosť pri výpočte pokuty. Táto skutočnosť sa totiž odráža v obrate spoločnosti Copigraph, ktorý bol zohľadnený pri stanovení základnej sumy pokuty z dôvodu závažnosti (pozri odôvodnenia 434 až 437 napadnutého rozhodnutia).

226 Pokiaľ ide o skutočnosť, že Komisia údajne vytýkala spoločnosti Copigraph len pasívnu účasť na karteli z donútenia, je potrebné poukázať na to, že Komisia naopak konštatovala, že Copigraph a žalobkyňa boli, tak ako všetci ostatní členovia kartelu, aktívnymi členmi (odôvodnenie 455 napadnutého

rozhodnutia), a že pokiaľ ide o účasť z donútenia, prináležalo dotknutým podnikom, aby informovali Komisiu o protiprávnom správaní a o vyhrážkach svojich konkurentov s cieľom ukončiť ich (odôvodnenie 456 napadnutého rozhodnutia).

227 Pokiaľ ide napokon o skutočnosť, že výška pokuty uloženej žalobkyni z hľadiska percentuálneho podielu na obrate dosiahnutom na trhu je údajne porovnateľná s výškou pokuty uloženej vodcovi kartelu, spoločnosti AWA, stačí poukázať na to, že táto skutočnosť je čisto náhodná.

228 Tak pokuta uložená žalobkyni (21,26 milióna eur, čiže 35,43 % obratu žalobkyne na relevantnom trhu), ako aj pokuta uložená spoločnosti AWA (141,75 milióna eur, čiže 37,26 % obratu spoločnosti AWA na relevantnom trhu) sú totiž len výsledkami uplatnenia metódy stanovenej v usmerneniach zo strany Komisie na konkrétny prípad každého z týchto dvoch podnikov v súlade so zásadou individualizácie trestov (pokiaľ ide o žalobkyňu, pozri odôvodnenia 414 až 479 napadnutého rozhodnutia a konkrétnejšie odôvodnenia 436, 442, 443, 450 až 453, 461, 468, 473 a 479; pokiaľ ide o spoločnosť AWA, pozri odôvodnenia 369 až 461 rozhodnutia 2004/337 a konkrétnejšie odôvodnenia 409, 412, 415 až 417, 424, 432, 433, 448, 452 a 461).

229 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že táto časť piateho žalobného dôvodu sa musí zamietnuť.

O druhej časti založenej na odmietnutí zníženia pokuty z dôvodu krízy odvetvia samoprepisovacieho papiera

230 Žalobkyňa tvrdí, že kartel vytvorený s cieľom získať najvyšší zisk z prosperujúceho odvetvia nemožno posudzovať rovnako prísne ako kartel vytvorený s cieľom čeliť nevyhnutnému poklesu v odvetví. Prax Komisie údajne poskytuje príklady v tejto súvislosti a táto potreba bola údajne pripomenutá na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni.

231 V prejednávanej veci bolo na pokles na trhu údajne poukázané a navyše ho konštatovala Komisia, ktorá ho však bez odôvodnenia odmietla zohľadniť, hoci pokles v odvetví pokračoval.

232 Komisia v tejto súvislosti uvádza, že zohľadnila hospodársku situáciu odvetvia. Pripomína, že porovnanie s predchádzajúcimi rozhodnutiami je irelevantné. Okrem toho kríza sa údajne v skutočnosti dotkla odvetvia až na konci porušenia, čo nepredstavuje poľahčujúcu okolnosť, ale naopak potvrdzuje záver, že kartel len umelo predĺžil nenapraviteľne narušenú situáciu. Komisia navyše podľa judikatúry údajne nie je povinná zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť zlý finančný stav odvetvia. Pokiaľ ide o pokračovanie poklesu v odvetví po rozhodnutí 2004/337, toto je údajne irelevantné.

233 Pokiaľ ide o túto časť piateho žalobného dôvodu, je potrebné poukázať na to, že žalobkyňa nemôže na základe údajnej krízy odvetvia samoprepisovacieho papiera vytýkať Komisii, že neuznala existenciu poľahčujúcej okolnosti na účely výpočtu pokuty.

234 Ako totiž Komisia výslovne uviedla v odôvodnení 460 napadnutého rozhodnutia a ako vyplýva z ustálenej judikatúry, Komisia nie je povinná považovať za poľahčujúcu okolnosť zlý finančný stav predmetného odvetvia a to, že Komisia brala v predchádzajúcich veciach do úvahy hospodársku situáciu odvetvia ako poľahčujúcu okolnosť, ešte neznamená, že nevyhnutne musí pokračovať v dodržiavaní tejto praxe (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. decembra 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Zb. s. II-5169, bod 510; Prym a Prym Consumer/Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 208, a rozsudok Všeobecného súdu z 19. mája 2010, Wieland-Werke a i./Komisia, T-11/05, neuverejnený v Zbierke, bod 227).

235 Ako Komisia správne uviedla (odôvodnenie 460 napadnutého rozhodnutia), kartely spravidla vznikajú v čase, keď odvetvie čelí ťažkostiam. Ak by sa prijala argumentácia žalobkyne, pokuta by sa musela pravidelne znižovať takmer vo všetkých prípadoch (pokiaľ ide o podobné úvahy, pozri rozsudky

Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia, už citovaný v bode 234 vyššie, bod 510; Prym a Prym Consumer/Komisia, už citovaný v bode 45 vyššie, bod 207, a Wieland-Werke a i./Komisia, už citovaný v bode 234 vyššie, bod 227).

236 Z toho vyplýva, že táto časť sa musí zamietnuť.

O tretej časti založenej na porušení povinnosti odôvodnenia, pokiaľ ide o parametre výpočtu pokuty

237 Žalobkyňa tvrdí, že ani jedno zo šesťdesiatich piatich odôvodnení napadnutého rozhodnutia venovaných nápravným opatreniam jej neumožňuje zistiť, do akej miery bola jej osobná účasť na porušení zohľadnená pri výpočte pokuty.

238 Komisia tvrdí, že táto námietka je irelevantná, keďže porušenie vytýkané žalobkyni z dôvodu jej osobnej účasti je rovnaké ako porušenie, ktoré sa jej vytýka z dôvodu jej zodpovednosti na základe konania jej dcérskej spoločnosti. Vzhľadom na to, že ide o to isté porušenie vytýkané tomu istému podniku, na účely výpočtu pokuty údajne nie je potrebné rozlišovať dve postavenia, za aké je žalobkyňa sankcionovaná.

239 Je potrebné poukázať na to, že táto časť spočíva na predpoklade, ktorý už bol zamietnutý (pozri body 173 až 176 vyššie), že žalobkyni ako priamemu porušovateľovi sa vytýka porušenie odlišné od porušenia, ktoré sa jej vytýka ako materskej spoločnosti spoločnosti Copigraph.

240 Ako už bolo uvedené vyššie, porušenie, na ktorom sa žalobkyňa podieľala ako priamy porušovateľ a ako materská spoločnosť spoločnosti Copigraph, je pritom to isté porušenie. Toto porušenie bolo nanajvýš pripísané žalobkyni z týchto dvoch rôznych dôvodov.

241 Vzhľadom na to, že išlo o to isté porušenie vytýkané tomu istému podniku, teda Komisia na účely výpočtu pokuty nebola povinná rozlišovať dve postavenia, na základe ktorých bola žalobkyňa obvinená.

242 Je potrebné dodať, že generálny advokát Bot vo svojich návrhoch prednesených 2. apríla 2009 vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok PAK, už citovaný v bode 13 vyššie (Zb. s. I-7191, I-7196, bod 103), poukázal na to, že skutočnosť, že žalobkyňa bola v rozhodnutí 2004/337 považovaná za zodpovednú za porušenie aj ako priamy porušovateľ, nemá nijaký vplyv na výšku pokuty, keďže táto výška bola určená na základe obratu na trhu so samoprepisovacím papierom, ktorý v celom rozsahu dosiahla jej dcérska spoločnosť Copigraph. Je to tak aj v napadnutom rozhodnutí.

243 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že na účely výpočtu pokuty nebolo potrebné rozlišovať postavenia, na základe ktorých bola konštatovaná zodpovednosť žalobkyne za porušenie.

244 Táto časť založená na porušení povinnosti odôvodnenia sa teda musí zamietnuť.

245 Vzhľadom na to, že tento žalobný dôvod je vo všetkých častiach nedôvodný, je potrebné zamietnuť ho.

O šiestom žalobnom dôvode založenom na porušení oznámenia o spolupráci a zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania

246 Žalobkyňa sa domnieva, že dodatočné zníženie pokuty o 5 % priznané v napadnutom rozhodnutí popri znížení pokuty o 20 %, ktoré už bolo priznané v rozhodnutí 2004/337, je do veľkej miery nedostatočné.

247 Vo svojej odpovedi na druhé oznámenie o výhradách žalobkyňa údajne požiadala o dodatočné zníženie pokuty na základe bodu D ods. 2 oznámenia o spolupráci. Žalobkyňa sa totiž vzhľadom na svoju nemožnosť brániť sa v tejto súvislosti rozhodla nespochybniť účasť spoločnosti Copigraph na karteli za celé obdobie porušenia konštatované Komisiou, čiže od januára 1992 do septembra 1995. Žalobkyňa

tým údajne uznala účasť spoločnosti Copigraph na porušení počas dodatočného obdobia dvadsiatich piatich mesiacov, pričom Copigraph uznala svoju účasť len počas obdobia dvadsaťjeden mesiacov. Žalobkyňa poznamenáva, že za nespochybnenie skutkových zistení týkajúcich sa ešte dlhšieho obdobia jej pritom Komisia údajne priznala zníženie pokuty, ktoré bolo o 75 % nižšie ako zníženie pokuty, ktoré jej už bolo priznané.

248 Žalobkyňa navyše napáda dôvody, na základe ktorých Komisia obmedzila dodatočné zníženie na 5 %, podľa ktorých jej nespochybnenie nebránilo v tom, aby uviedla všetky druhy tvrdení spochybňujúcich právomoc Komisie, čo údajne Komisii neuľahčilo jej úlohu. Žalobkyňa tvrdí, že sa len oprávnene odvolávala na svoje právo na obhajobu a na premlčanie. V dôsledku pochybení Komisie vo vzťahu k žalobkyni jej údajne bola odňatá tak možnosť brániť sa, ako aj možnosť spolupracovať nad rámec nespochybnenia skutkových zistení, keďže v súčasnosti sa už nemôže spojiť so svedkami a získať prístup k archívom. Táto situácia údajne spôsobuje rozdielne zaobchádzanie so žalobkyňou v porovnaní s ostatnými podnikmi.

249 Komisia v tejto súvislosti uvádza, že tvrdenia žalobkyne založené na číselných údajoch nemajú nijaký zmysel. Zníženie bolo údajne priznané najmä z dôvodu spolupráce pred zaslaním oznámenia o výhradách. Zníženie z dôvodu spolupráce údajne nie je pomerné vo vzťahu k uznanej alebo nespochybnenej dĺžke trvania porušenia. Znížením pokuty sa totiž údajne odmeňuje uľahčenie práce Komisie.

250 K nespochybneniu zo strany žalobkyne údajne došlo po druhom oznámení o výhradách, zatiaľ čo skutočnosť, že Súd prvého stupňa v rozsudku Bolloré, už citovanom v bode 10 vyššie, zamietol žalobné dôvody účastníkov konania založené na dĺžke trvania porušenia, prakticky potvrdila posúdenie Komisie v tejto súvislosti. Žalobkyňa teda v skutočnosti údajne už nemala inú možnosť ako nespochybniť dĺžku trvania porušenia. Okrem toho tvrdenie žalobkyne, že nespochybnila porušenie, lebo údajne už nebola schopná zabezpečiť si obhajobu, údajne svedčí o tom, že tento prístup žalobkyne po druhom oznámení o výhradách nebol odôvodnený spoluprácou s Komisiou.

251 Nie je údajne nič zarážajúce na tom, že Komisia berie do úvahy skutočnosť, že žalobkyňa uviedla početné tvrdenia, ktoré Komisii neuľahčili jej úlohu.

252 Žalobkyni napokon údajne bola pripísaná spolupráca jej bývalej dcérskej spoločnosti pred oznámením o výhradách, čo je pre ňu priaznivé vzhľadom na prax Komisie nepripisovať bývalej materskej spoločnosti spoluprácu jej bývalej dcérskej spoločnosti. Ak by Všeobecný súd konštatoval, že žalobkyni nemalo byť priznané dodatočné zníženie o 5 %, Komisia údajne nevidí problém vo zvýšení pokuty žalobkyne.

253 Je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry základom na zníženie pokút v prípade spolupráce podnikov podieľajúcich sa na porušeniach práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže je domnienka, že takáto spolupráca uľahčuje úlohu Komisie (rozsudky Súdu prvého stupňa BPB de Eendracht/Komisia, už citovaný v bode 85 vyššie, bod 325; zo 14. mája 1998, Finnboard/Komisia, T-338/94, Zb. s. II-1617, bod 363, a Mayr-Melnhof/Komisia, T-347/94, Zb. s. II-1751, bod 330).

254 Zníženie pokuty na základe oznámenia o spolupráci môže byť odôvodnené len vtedy, ak poskytnuté informácie a všeobecnejšie konanie dotknutého podniku môžu byť v tejto súvislosti považované za skutočnú spoluprácu z jeho strany. Ako totiž vyplýva zo samotného pojmu spolupráca použitého v texte oznámenia o spolupráci a najmä v úvode a v bode D ods. 1 tohto oznámenia, zníženie pokuty na základe uvedeného oznámenia môže byť priznané jedine vtedy, ak konanie dotknutého podniku svedčí o takom duchu spolupráce (rozsudky Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 33 vyššie, body 395 a 396, a Degussa/Komisia, už citovaný v bode 78 vyššie, bod 383).

255 Treba pripomenúť, že v prejednávanej veci má zníženie pokuty o 20 % priznané na základe bodu D ods. 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci svoj pôvod v tom, že spoločnosť Copigraph zaslala Komisii pred prvým oznámením o výhradách dokumenty a informácie týkajúce sa obdobia od

septembra 1993 do mája 1995, ktoré prispeli k potvrdeniu existencie porušenia v tomto období (pozri odôvodnenia 70, 446, 449 a 452 rozhodnutia 2004/337 a odôvodnenia 463 až 466 napadnutého rozhodnutia).

256 Dodatočné zníženie pokuty o 5 % priznané v napadnutom rozhodnutí je založené na skutočnosti, že žalobkyňa vo svojej odpovedi na druhé oznámenie o výhradách (bod 118 tejto odpovede) vyhlásila, že už nespochybňuje skutkové zistenia týkajúce sa obdobia od januára 1992 do septembra 1993 (odôvodnenie 471 napadnutého rozhodnutia).

257 Pokiaľ ide o tvrdenie, že Komisia za nespochybnenie skutkových zistení zo strany žalobkyne týkajúcich sa dlhšieho obdobia (podľa žalobkyne 25 mesiacov), ako je obdobie porušenia, ktoré nespochybnila Copigraph (podľa žalobkyne 21 mesiacov), priznala žalobkyni dodatočné zníženie pokuty (5 %), ktoré je o 75 % nižšie ako zníženie o 20 % priznané v rozhodnutí 2004/337, je potrebné ho zamietnuť, a to aj bez ohľadu na to, že nespochybnenie zo strany žalobkyne sa týkalo len obdobia dvadsiatich mesiacov a nie dvadsiatich piatich mesiacov.

258 Je totiž potrebné poukázať na to, že zníženie pokuty na základe oznámenia o spolupráci sa neurčuje v pomere k uznanej alebo nespochybnenej dĺžke trvania porušenia, ale podľa toho, či spolupráca konkrétne uľahčila prácu Komisie. Úlohu Komisie pritom neuľahčuje nespochybnenie, ku ktorému dôjde, keď táto inštitúcia už má dostatok dôkazov na preukázanie predmetných skutočností (pozri v tomto zmysle rozsudok Erste Group Bank a i./Komisia, už citovaný v bode 148 vyššie, body 288 až 290).

259 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že pôvodné zníženie pokuty o 20 % bolo priznané za spoluprácu spoločnosti Copigraph s Komisiou, ku ktorej došlo pred prvým oznámením o výhradách. Ako uviedla Komisia, aktívna spolupráca spočívajúca – ako je to v prípade spoločnosti Copigraph – v poskytnutí informácií prekračujúcich rámec samotnej odpovede na žiadosti o informácie uľahčuje prácu tejto inštitúcie viac ako samotné nespochybnenie skutkových zistení po oznámení o výhradách.

260 V prejednávanej veci navyše k nespochybneniu skutkových zistení zo strany žalobkyne za obdobie od januára 1992 do septembra 1993 nielenže došlo po prvom oznámení o výhradách, ale až po tom, čo Súd prvého stupňa v rozsudku Bolloré, už citovanom v bode 10 vyššie, preskúmal a zamietol všetky žalobné dôvody uvedené jednotlivými žalobcami týkajúce sa dĺžky trvania porušenia (pozri body 244 až 371 uvedeného rozsudku). Súd prvého stupňa v uvedenom rozsudku potvrdil stanovisko Komisie týkajúce sa protisúťažného účelu stretnutí, na ktorých sa zúčastňovali jednotlivé podniky, ktorých sa týkalo rozhodnutie 2004/337, vrátane spoločnosti Copigraph. Hoci bol rozsudok Bolloré, už citovaný v bode 10 vyššie, vo vzťahu k žalobkyni pre porušenie práva na obhajobu zrušený, tento rozsudok tým prakticky len potvrdil posúdenie Komisie týkajúce sa dĺžky trvania porušenia. V rozsudku PAK, už citovanom v bode 13 vyššie (pozri najmä body 77 až 81 a 97 až 99), Súdny dvor zamietol odvolacie dôvody týkajúce sa dĺžky trvania porušenia.

261 Za týchto podmienok Komisia bola oprávnená konštatovať, že skutočnosť, že žalobkyňa vo svojej odpovedi na druhé oznámenie o výhradách nespochybnila účasť spoločnosti Copigraph na porušení, pokiaľ ide o obdobie od januára 1992 do septembra 1993, skutočne neuľahčila jej úlohu (odôvodnenie 472 napadnutého rozhodnutia).

262 Vzhľadom na to, že toto konštatovanie samo osebe odôvodňuje nepriznanie nijakého dodatočného zníženia pokuty žalobkyni, nemožno tvrdiť, že dodatočné zníženie o 5 %, ktoré Komisia predsa priznala z dôvodov uvedených v odôvodnení 473 napadnutého rozhodnutia, bolo zjavne nedostatočné.

263 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že tento žalobný dôvod sa musí zamietnuť bez ohľadu na výhrady žalobkyne voči dôvodom uvedeným v odôvodnení 473 napadnutého rozhodnutia, na základe ktorých Komisia predsa priznala dodatočné zníženie o 5 % (pozri bod 248 vyššie).

264 Pokiaľ však ide o tieto výhrady, je potrebné poukázať na to, že znenie odôvodnenia 473 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého skutočnosť, že žalobkyňa „už nespochybňuje skutkové zistenia, jej nebránilo v tom, aby uviedla všetky druhy tvrdení smerujúcich k spochybneniu právomoci Komisie, čo určite neuľahčilo úlohu Komisie“, nie je na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, vôbec zarážajúce.

265 Komisia v podstate len konštatovala, že nespochybnenie skutkových zistení zo strany žalobkyne nevyplývalo zo skutočnej vôle spolupracovať s Komisiou, a teda uľahčiť jej úlohu, ale že toto nespochybnenie bolo nerozlučne späté s argumentáciou žalobkyne, podľa ktorej jej bola v dôsledku pochybenia Komisie odňatá možnosť brániť sa. V dôsledku toho nespochybnenie skutkových zistení zo strany žalobkyne v skutočnosti nebolo založené na skutočnom duchu spolupráce vyžadovanom na priznanie zníženia pokuty (pozri judikatúru citovanú v bode 254 vyššie).

266 Komisia teda neuviedla nijakú výhradu voči žalobkyni, pokiaľ ide o jej prostriedky obhajoby, ani jej neodoprela právo uviesť tvrdenia, ktoré chcela uviesť. Len konštatovala, že žalobkyňa musí prijať dôsledky svojich prostriedkov obhajoby.

267 Pokiaľ ide o tvrdenie, že žalobkyni bola v dôsledku pochybenia Komisie odňatá nielen možnosť brániť sa, ale aj možnosť spolupracovať nad rámec nespochybnenia skutkových zistení, a že z toho vyplýva porušenie rovnosti zaobchádzania medzi ňou a ostatnými stíhanými podnikmi, je potrebné zamietnuť ho. Pri preskúmaní štvrtého žalobného dôvodu totiž už bolo konštatované, že Komisia nebola vôbec zodpovedná za údajnú neschopnosť žalobkyne brániť sa v druhom správnom konaní. Okrem toho, ako bolo konštatované v bode 154 vyššie, tejto údajnej neschopnosti odporuje skutočnosť, že žalobkyňa v žalobe vo veci T-109/02 spochybnila dĺžku trvania porušenia.

268 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že tento žalobný dôvod sa musí zamietnuť.

269 Vzhľadom na to, že ani jeden zo žalobných dôvodov uvedených žalobkyňou na podporu jej návrhov na zrušenie alebo zmenu nie je dôvodný, je potrebné zamietnuť žalobu v celom rozsahu.

O trovách

270 Podľa článku 87 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže žalobkyňa nemala vo veci úspech, je opodstatnené uložiť jej povinnosť nahradiť trovy konania v súlade s návrhom Komisie.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (druhá komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Žaloba sa zamieta.**

2. **Bolloré znáša vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli Európskej komisii.**

Forwood Dehousse Schwarcz

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 27. júna 2012.

Podpisy

Obsah

Skutkové okolnosti 1

Konanie a návrhy účastníkov konania 4

Právny stav 4

O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článkov 6 a 7 EDĽP a článkov 41, 47 a 49 Charty .. 5

O prvej časti založenej na porušení zásad zákonnosti trestných činov a trestov a právnej istoty uvedených v článkoch 6 a 7 EDĽP a v článkoch 47 a 49 Charty a zásady osobnosti trestov uznanej členskými štátmi Európskej únie 5

O druhej časti založenej na tom, že podmienky vypočutia žalobkyne porušujú právo na spravodlivý proces uvedené v článku 6 EDĽP a v článkoch 41 a 47 Charty, ako aj požiadavku nestrannosti 8

O treťom žalobnom dôvode založenom na porušení zásady rovnosti zaobchádzania 11

O štvrtom žalobnom dôvode založenom na porušení primeranej lehoty a na nemožnosti brániť sa z dôvodu časového odstupu medzi ukončením porušenia a druhým oznámením o výhradách 12

O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení pravidiel premlčania 23

O piatom žalobnom dôvode založenom na porušení usmernení, zásad individualizácie trestov a proporcionality a povinnosti odôvodnenia 26

O prvej časti založenej na odmietnutí zníženia pokuty z dôvodu skutkových a právnych okolností tohto konania 26

O druhej časti založenej na odmietnutí zníženia pokuty z dôvodu krízy odvetvia samoprepisovacieho papiera 28

O tretej časti založenej na porušení povinnosti odôvodnenia, pokiaľ ide o parametre výpočtu pokuty . 29

O šiestom žalobnom dôvode založenom na porušení oznámenia o spolupráci a zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania 29

O trovách 32